

ORGANIZACJA RAŻENIA OGNIEM PODODZIAŁÓW ZMECHANIZOWANYCH I CZOŁGÓW

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I DEFINICJE.

Ogień jest podstawowym czynnikiem rażenia przeciwnika przy użyciu środków ogniowych w celu wykonania zadania bojowego przez zniszczenie i obezwładnienie jego sił i środków oraz elementów ugrupowania bojowego, a także osłony własnych pododdziałów przed jego uderzeniami.¹

Kierowanie ogniem to zorganizowane i optymalne wykorzystanie przez dowódcę wszystkich środków ogniowych będących w jego dyspozycji w celu wykonania zadania bojowego w nakazanym czasie i przy minimalnych stratach własnych.²

System ognia pododdziału to zorganizowane, spójne i dynamiczne użycie w walce różnych środków ogniowych, według przyjętego sposobu realizacji zadania. Polega on na umiejętnym - zgodnym z zamiarem dowódcy - rozmieszczeniu oraz użyciu sił i środków ogniowych, w celu zadania przeciwnikowi maksymalnych strat w odpowiednim miejscu i czasie. System ten tworzy się z uwzględnieniem możliwości bojowych wszystkich środków ogniowych, zarówno organicznych jak i przydzielonych przy ścisłym ich współdziałaniu, w powiązaniu z zaporami inżynieryjnymi i naturalnymi przeszkodami terenowymi oraz ogniem środków ogniowych przełożonego i sąsiadów.³

Zadanie ogniowe - jest formą zadania bojowego, zobowiązującą

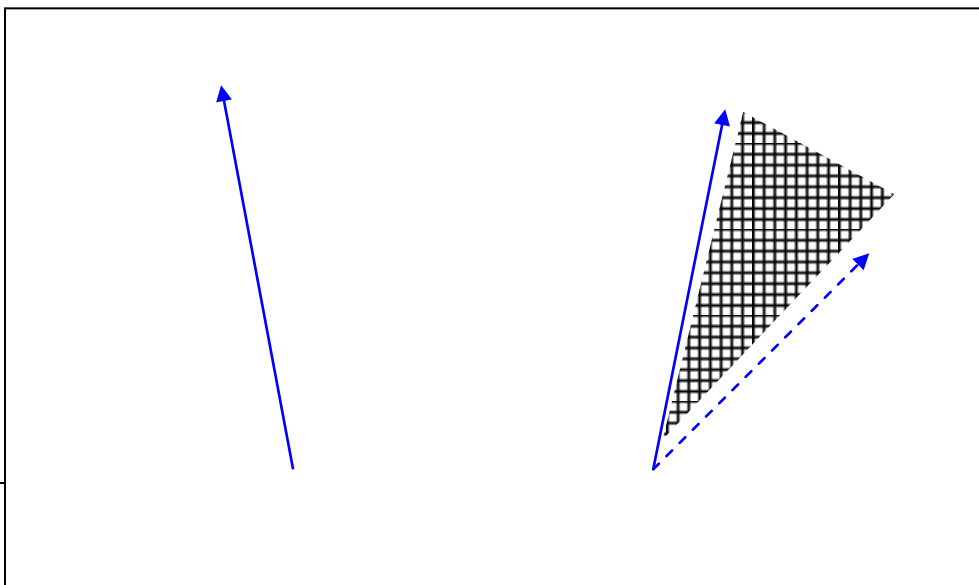
wykonawcę (wykonawców) do samodzielnego zwalczania ogniem sił i środków przeciwnika. W jego treści pododdziałom (środkom ogniowym) określa się rejony, pasy (sektory) i kierunki odpowiedzialności oraz cele i obiekty przeciwnika do rażenia (zniszczenia, obezwładnienia). Dowódca stawiając zadanie ogniowe wskazuje swój zamiar, nie powinien natomiast ograniczać swobody podwładnemu w wyborze sposobu jego wykonania.⁴

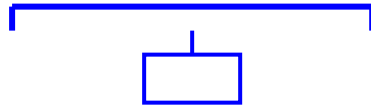
Komenda ogniowa jest formą zadania ogniowego. Podana głosem lub przez techniczne środki łączności, zobowiązuje wykonawców do natychmiastowego jej wykonania. Wyraża ona szczegółową decyzję dowódcy w zakresie sposobu prowadzenia ognia (realizacji zadania).⁵

Sygnał - jest ustalonym na określony czas wzrokowym lub dźwiękowym znakiem do rozpoczęcia uzgodnionego wcześniej działania.⁶

Pas ognia - jest to wycinek terenu wyznaczony pododdziałowi, w którym może on prowadzić ogień. Jego podstawę stanowi linia stanowisk ogniowych, a przyległe do niej boki określają jego granice z prawej i lewej strony.⁷ Pas ognia oznacza się czterema punktami w terenie, dwoma z prawej i dwoma z lewej strony punktu (stanowiska) oporu, rozpoczynając od bliższych, które połączone prostymi tworzą jego granicę. (zob. rys. 1)

Dodatkowy sektor ognia - jest to wycinek terenu w kształcie litery „V”, który znajduje się poza pasem ognia. Wyznacza się go przeważnie na kierunku jednego (ważniejszego) skrzydła. Jeden z jego boków przylega do prawej (lewej) granicy tego pasa.⁸ (zob. rys. 1)

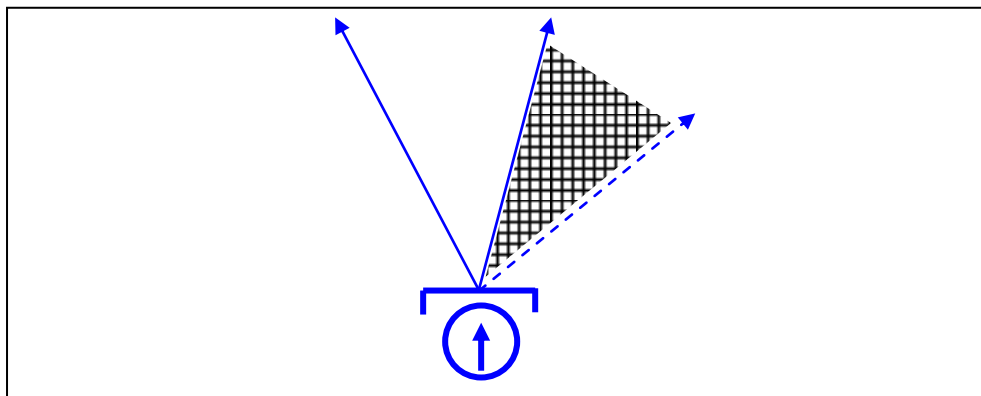

Rys. 1 Pas ognia pododdziału. Dodatkowy sektor ognia.
Źródło: Opracowanie własne.

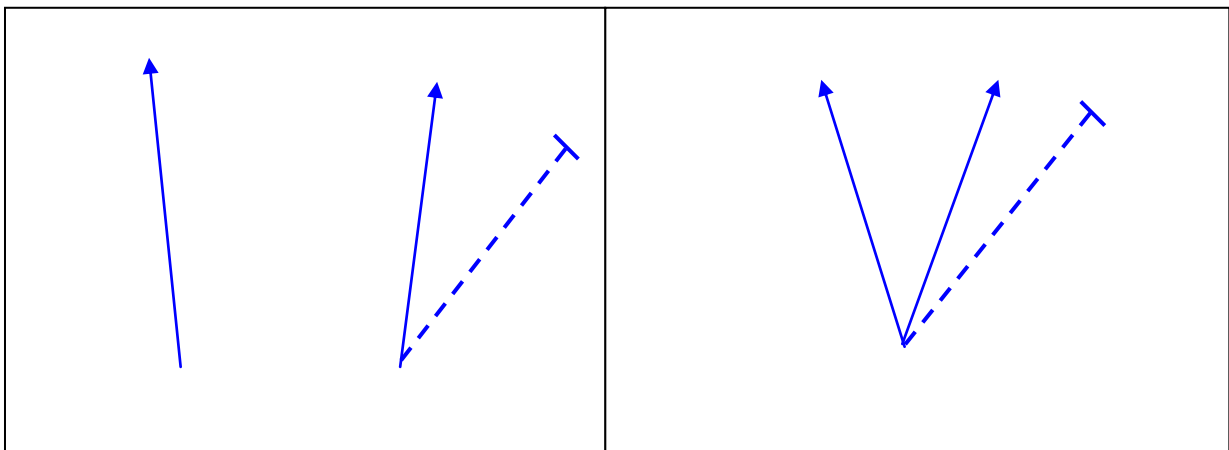
Sektor ostrzału - jest to wycinek terenu wyznaczony dla środka ogniowego do prowadzenia ognia. Jego wierzchołek stanowi stanowisko ogniowe, a boki przyległe są granicami ostrzału.⁹ Sektor ostrzału (dodatkowy sektor ognia i ostrzału) wyznacza się dwoma punktami w terenie, które połączone liniami prostymi ze stanowiska ogniowego, tworzą jego prawą i lewą granicę. (zob. rys. 2)

Dodatkowy sektor ostrzału - jest to wycinek terenu w kształcie litery „V”, którego jeden bok przylega do głównego sektora ostrzału, a drugi znajduje się poza nim.¹⁰ (zob. rys. 2)

Rys. 2 Sektor ostrzału. Dodatkowy sektor ostrzału.
Źródło: Opracowanie własne.

Dodatkowy kierunek ognia - wyznacza się wskazując punkt (przedmiot terenowy) znajdujący się poza granicami pasa ognia, (sektora ostrzału).¹¹ Dodatkowy kierunek ognia określa się jednym punktem. (zob. rys. 3)

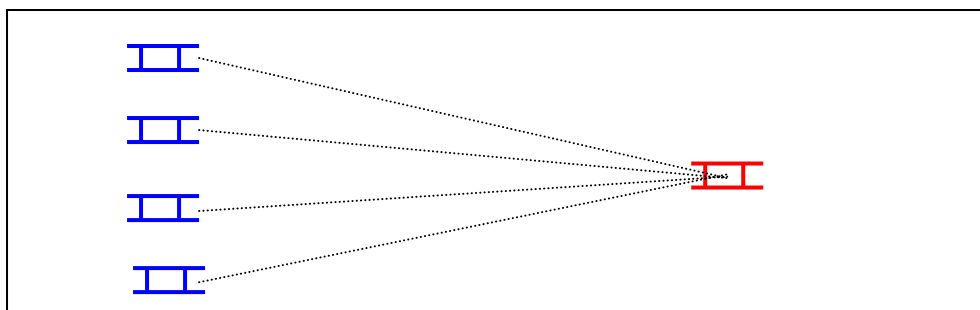

Rys. 3. Dodatkowy kierunek ognia: a) pododdziału, b) środka ogniowego.
Źródło: Opracowanie własne.

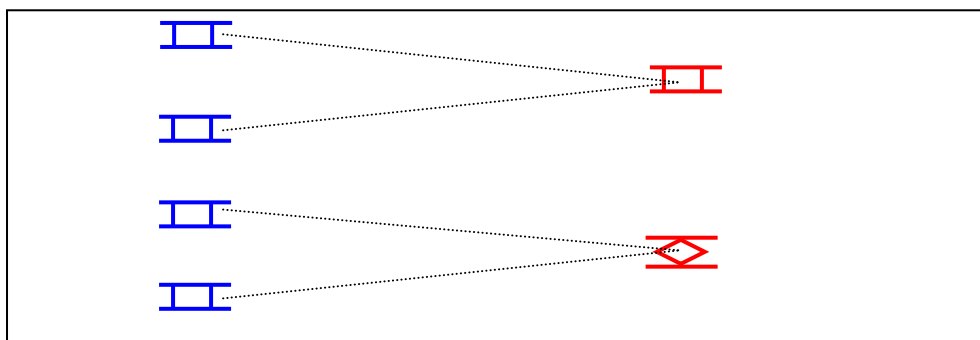
Manewr ogniem – polega na przenoszeniu wysiłku ogniowego z jednego kierunku na inny, stosownie do potrzeb pola walki oraz na ześrodkowaniu ognia do jednoczesnego lub kolejnego rażenia najważniejszych celów, a także podziale przy rażeniu różnych celów w jednym czasie. Manewr ogniem możliwy jest w granicach maksymalnego i minimalnego zasięgu środków ogniowych, przy jego wykonaniu uwzględnia się najbardziej efektywne odległości strzelania.¹²

Ześrodkowanie ognia - to skupienie ognia pododdziału (kilku środków ogniowych) na jednym celu. Planuje i prowadzi się go w celu rażenia bardzo ważnych obiektów (celów) ogniem o dużym natężeniu, w krótkim czasie.¹³ (zob. rys. 4)

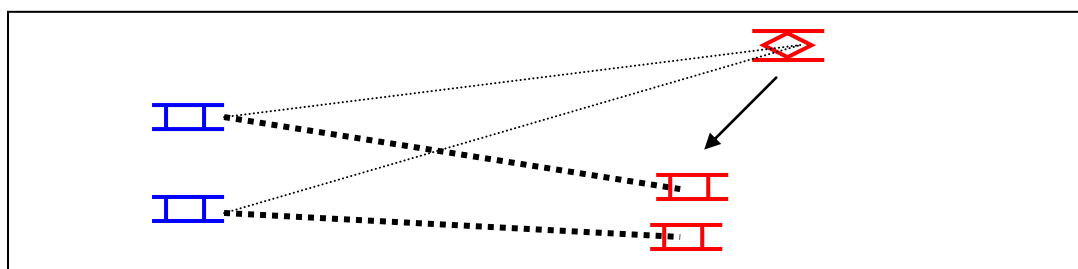
Rys. 4. Ześrodkowanie ognia.
Źródło: Opracowanie własne.

Podział ognia - to skierowanie ognia pododdziału (środków ogniowych) do kilku celów, aby jednocześnie je razić. Ogień rozdziela się w taki sposób, aby w pierwszej kolejności zniszczyć (obezwładnić) cele ważne¹⁴. (zob. rys. 5)

Rys. 5. Podział ognia.
Źródło: Opracowanie własne.

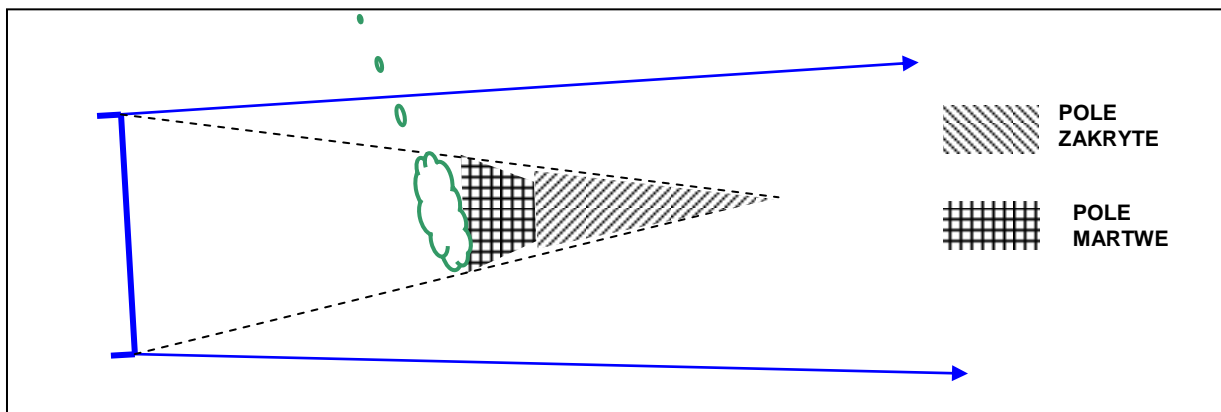
Przeniesienie ognia - polega na przerwaniu ognia prowadzonego do jednego celu i skierowaniu go na inny. Ogień przenosi się w razie zniszczenia (zniknięcia) celu, pojawienia się nowego, ważniejszego lub konieczności udzielenia pomocy sąsiadowi (pododdziałowi wspierającemu), a także podczas wykonywania na rozkaz przełożonego ześrodkowania ognia.¹⁵ (zob. rys. 6)

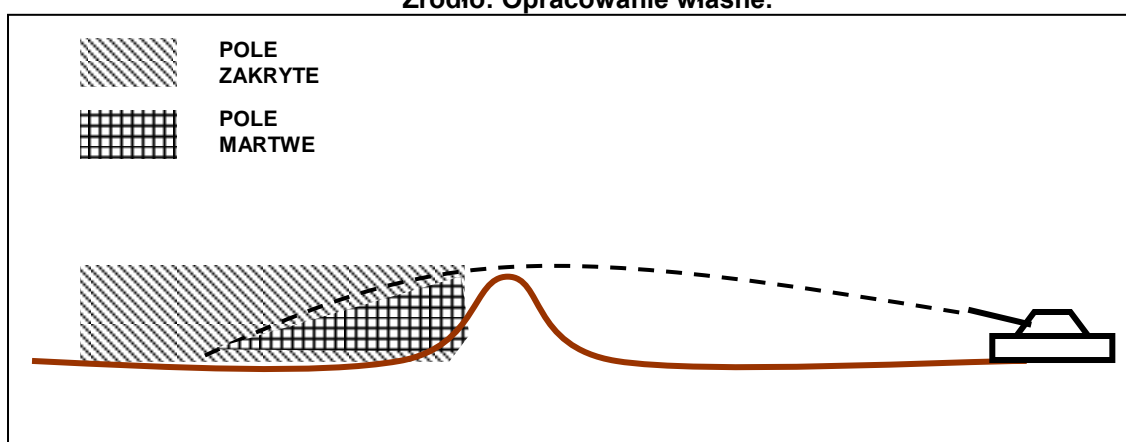
Rys. 6. Przeniesienie ognia.
Źródło: Opracowanie własne.

Pole zakryte - jest to powierzchnia terenu i przestrzeń, która znajduje się za zasłaniającymi ją przeszkodami terenowymi (wzgórza, zadrzewienia, krzewy, wysoka roślinność itp.) utrudniającymi lub uniemożliwiającymi prowadzenie obserwacji i skutecznego ognia. Wymiary pola zakrytego zależą od szerokości i wysokości zasłony terenowej, położenia (wyniosłości) stanowiska ogniowego i ukształtowania terenu.¹⁶ (zob. rys. 7, 8)

Pole martwe - jest to część pola zakrytego, na której cel nie może być rażony przy danej krzywiznie toru lotu pocisku. (zob. rys. 7, 8)

Rys. 7. Pole zakryte, pole martwe – widok z góry.
Źródło: Opracowanie własne.

Rys. 8. Pole zakryte, pole martwe – widok z boku.
Źródło: Opracowanie własne.

Obezwładnienie celu – uczynienie czasowo niezdolnym do działania (walki).

Zniszczenie celu – uczynienie trwale niezdolnym do działania (walki).

2. ORGANIZACJA RAŻENIA OGNIEM.

Dowódca pododdziału jest dysponentem różnych środków walki. Aby mógł je efektywnie wykorzystać, musi znać ich możliwości ogniowe i taktyczne. Wszystkie środki ogniowe będące w jego dyspozycji powinny być ujęte w jeden system, organizowany w okresie przygotowania walki i uaktualniany w trakcie jej trwania.

W kierowaniu ogniem wyróżnia się dwa zasadnicze etapy:

- **organizacja systemu ognia;**

- **kierowanie ogniem w walce.**¹⁷

Organizacja systemu ognia jest integralnym i nieodłącznym elementem planowania i przygotowania walki, polegającym na stworzeniu warunków i racjonalnym wykorzystaniu pod względem ogniowym posiadanych sił i środków. Proces ten realizowany jest podczas podejmowania decyzji, prowadzenia rekonansu, stawiania zadań bojowych, organizacji współdziałania oraz zabezpieczenia bojowego i logistycznego walki.¹⁸

Celem organizacji rażenia jest przede wszystkim stworzenie warunków do efektywnego wykorzystania wszystkich środków ogniowych w walce. Jest on podstawowym obowiązkiem dowódcy każdego szczebla dowodzenia. Polega on na zorganizowanym i umiejętnym podziale zadań ogniowych między podległe pododdziały oraz środki ogniowe odpowiednio do przyjętego zamiaru walki oraz zapewnienia ścisłego współdziałania między nimi.

Do organizacji systemu ognia pododdziałów zmechanizowanych (czołgów) wykorzystuje się:

- środki ogniowe wyższego szczebla, wykonujące zadania na korzyść pododdziału;
- wyrzutnie przeciwpancernych pocisków kierowanych, armaty czołgów i wozów bojowych piechoty, granatniki przeciwpancerne;
- indywidualną i zespołową broń strzelecką oraz pokładowe karabiny wozów bojowych;
- środki artyleryjskie przydzielone do pododdziału;
- granaty ręczne;
- inżynieryjne i zapalające środki rażenia.¹⁹

Organizacja systemu ognia w obronie polega na: utworzeniu strefy ognia przeciwpancernych pocisków kierowanych, czołgów, wozów bojowych piechoty i ciągłego wielowarstwowego ognia pozostałych środków ogniowych pododdziału przed przednim skrajem, w lukach, na skrzydłach oraz w głębi obrony, zaplanowaniu odcinków ognia ześrodkowanego, przygotowaniu manewrów ogniem, zwłaszcza przeciwpancernym na zagrożone kierunki. System ognia broniących się

¹⁷ Tamże, s. 3.

¹⁸ Tamże, s. 3.

¹⁹ Tamże, s. 7.

pododdziałów powinien zapewniać narastanie jego siły i natężenia w miarę zbliżania się przeciwnika do przedniego skraju obrony.²⁰

Organizacja systemu ognia w natarciu polega na zgraniu działań pododdziału z ogniem na całą głębokość zadania bojowego. Rażenie ogniem organizuje się szczegółowo na głębokość zadania bliższego (obiekt ataku) i ogólnie na całą głębokość zadania bojowego. Powinno ono zapewniać narastanie siły ognia w miarę zbliżania się do przeciwnika oraz stwarzać dogodne warunki do wykonywania manewrów ogniem i pododdziałami (siłami i środkami ogniowymi).²¹

Za organizację i sprawne działanie systemu ognia w pododdziałach ponoszą odpowiedzialność ich dowódcy. Powinni oni znać aktualną sytuację taktyczną, zadania ogniowe pododdziałów (środków) przydzielonych, wspierających oraz sąsiadów, umiejętnie wykorzystywać możliwości bojowe pododdziałów (środków ogniowych), którymi dysponują, podejmować uzasadnione decyzje dotyczące użycia ich w walce oraz terminowo stawiać zadania ogniowe.²²

Istotnym warunkiem pomyślnej realizacji zadań bojowych przez pododdziały zmechanizowane i czołgów jest zapewnienie im skutecznej osłony przed atakiem z powietrza. Obejmuje ona: ciągłe rozpoznawanie przestrzeni powietrznej i alarmowanie, działalność ogniową pododdziałów dyżurnych oraz specjalistycznych oddziałów i pododdziałów obrony przeciwlotniczej, a także przedsięwzięcia powszechnej obrony przeciwlotniczej. Prowadzenie ognia do celów powietrznych środkami ogniowymi pododdziałów zmechanizowanych i czołgów organizuje się na zasadzie aktywnej samoobrony przed uderzeniami z powietrza. Do walki ze środkami napadu powietrznego wyznacza się siły w składzie co najmniej plutonu. Pododdział wyznaczony jako dyżurny przygotowuje broń i amunicję do strzelania i pozostaje w ciągłej gotowości do natychmiastowego otwarcia ognia na sygnał (komendę).²³

Pracę w zakresie organizacji systemu ognia dowódca pododdziału rozpoczyna z chwilą otrzymania zadania bojowego lub z własnej inicjatywy i wykonuje ją bezpośrednio w terenie. Gdy warunki na to nie pozwalają - na podstawie mapy, makiety terenu lub szkicu. W każdej jednak sytuacji powinien on

²⁰ Tamże, s. 7.

²¹ Tamże, s. 7.

²² Tamże, s. 8.

²³ Tamże, s. 8.

dążyć do sprecyzowania podwładnym zadań ogniowych w terenie.²⁴

Chronologia i zakres wykonywanych czynności w poszczególnych etapach organizacji rażenia ogniem pododdziału zależą będzie od konkretnej sytuacji taktycznej i czasu, jakim będzie dysponował dowódca danego szczebla na przygotowanie walki.

Organizacja systemu ognia obejmuje:

- zorganizowanie obserwacji;
- ocenę terenu z punktu widzenia skuteczności ognia;
- wybór i przygotowanie stanowisk ogniowych;
- zorganizowanie współdziałania ogniowego;
- przygotowanie danych do strzelania;
- przygotowanie amunicji;
- opracowanie dokumentów;
- postawienie zadań.²⁵

System ognia uważa się za zorganizowany wówczas gdy:

- wszystkie środki znajdują się na wyznaczonych stanowiskach;
- funkcjonuje, system rozpoznania i kierowania ogniem;
- zgromadzono amunicję w ilości niezbędnej do wykonania przewidywanych zadań ogniowych.²⁶

2.1. Organizacja obserwacji.

Obserwacja jest podstawowym i powszechnie stosowanym sposobem prowadzenia rozpoznania, a także nieodzownym elementem każdego działania wojsk. Umożliwia ona zdobycie aktualnych i wiarygodnych wiadomości o przeciwniku, wojskach własnych i terenie.²⁷

Obserwacja jest to zorganizowane, ciągłe, uważne i systematyczne śledzenie działań przeciwnika w określonym terenie (pasie, sektorze, kierunku, rejonie), w celu zdobywania aktualnych wiadomości i natychmiastowego informowania dowódców

²⁴ Tamże, s. 9.

²⁵ Tamże, s. 5.

²⁶ Tamże, s. 11.

²⁷ Podręcznik walki pododdziałów wojsk zmechanizowanych (pluton, drużyna), DWŁąd., Warszawa 2000, s. 129.

i sztabów o położeniu wojsk przeciwnika. Skuteczność obserwacji zależy przede wszystkim od właściwej organizacji i jej umiejętnego prowadzenia.²⁸

Organizuje się ją i prowadzi we wszystkich rodzajach działań taktycznych, niezależnie od warunków atmosferycznych, pory roku i doby. Prowadzą ją dowódcy, załogi posterunków obserwacyjnych, żołnierze – obserwatorzy, a także wszyscy żołnierze pododdziałów walczących. Do prowadzenia obserwacji wykorzystuje się sprzęt optyczny, noktowizyjny, termowizyjny i dalmierczy, celowniki broni pokładowej, techniczne środki rozpoznania pola walki oraz środki oświetlające teren. Niezależnie od tego w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności obserwację uzupełnia się podsłuchem.

Niezależnie od rodzaju prowadzonych działań należy organizować ubezpieczenie i obserwację w celu:

- niedopuszczenia do przeniknięcia elementów rozpoznawczych przeciwnika w głąb ugrupowania;
- uniemożliwienia niespodziewanego napadu przeciwnika oraz zapewnienie wojskom czasu i dogodnych warunków do przygotowania i prowadzenia działań (walki) oraz do odpoczynku;
- zdobycia informacji o przeciwniku;
- uzyskania wiadomości o środowisku walki;

Ilość środków wydzielonych do prowadzenia ubezpieczenia i obserwacji zależy od stopnia zagrożenia ze strony przeciwnika, charakteru i rodzaju działań, właściwości środowiska oraz możliwości pododdziału.²⁹

Zasadniczym elementem ubezpieczenia i obserwacji są **obserwatorzy** wyznaczani w kompanii, plutonie i drużynie (**posterunki obserwacyjne** organizuje się w batalionie w składzie 2–3 żołnierzy, a w specyficznych wypadkach w kompanii zmechanizowanej lub czołgów).³⁰

Posterunek obserwacyjny wyposaża się w przyrządy obserwacyjne, dokumenty ewidencji wyników obserwacji, środki łączności i przekazywania sygnałów

alarmowania, oraz sprzęt do wykrywania skażeń promieniotwórczych i chemicznych. Dodatkowo na posterunku obserwacyjnym mogą się znaleźć: sprzęt fotograficzny, kamera wideo, katalogi sprzętu, fotografie, tabele struktur organizacyjnych wojsk przeciwnika.

Żołnierze wyznaczeni na obserwatorów powinni odznaczać się dobrą pamięcią wzrokową i spostrzegawczością, znać charakterystyczne cechy sprzętu bojowego własnego i przeciwnika oraz dobrze orientować się w terenie.

Miejsce na **stanowisko obserwacyjne, posterunek obserwacyjny (PO)** powinno znajdować się z dala od charakterystycznych przedmiotów terenowych, takich, które rzucają się w oczy i mogą stanowić punkty orientacyjne dla przeciwnika.

Stanowisko obserwatora (posterunku obserwacyjnego) powinno zapewnić dobre warunki do:

- dobrego wglądu w teren po stronie przeciwnika w granicach określonych zadaniem;
- wykluczenia pól zakrytych przed bezpośrednią obserwacją;
- maskowania przed naziemnym i powietrznym rozpoznaniem przeciwnika;
- ochronę przed bezpośrednim oddziaływaniem ogniowym przeciwnika;
- skrytego podejścia i odejścia ze stanowiska;
- rozmieszczenia przyrządów obserwacyjnych (łączości);
- utrzymywania łączności z przełożonym.

Obserwatora (posterunek obserwacyjny) należy rozmieszczać:

- w terenie równinnym – w miejscach charakteryzujących się dobrymi właściwościami maskującymi i dającymi jednocześnie dobry wgląd w teren np. wzniesienia (z dala od charakterystycznych punktów terenowych mogących demaskować jego położenie);
- w terenie pagórkowatym i górzystym – na stokach wzgórz i zboczach gór zwróconych do przeciwnika;
- w terenie lesistym – na duktach, w przesiekach oraz koronach drzew;
- w terenie zurbanizowanym – na wyżej położonych kondygnacjach budynków niewyróżniających się od pozostałej zabudowy.

Z doświadczeń współczesnych wojen i konfliktów lokalnych wynika, że celowym jest wybieranie miejsc na stanowisko obserwacyjne lub PO w punktach na pierwszy rzut oka wyjątkowo nieprzyjaznych ludzkiej naturze np. w zniszczonych, rozbitych grobach, na wysypiskach śmieci, składach nieczystości, w wylotowych odcinkach kanałów ściekowych, w bezpośredniej bliskości padłych, rozkładających się zwłok dużych zwierząt hodowlanych itp. Bardzo często właśnie taka lokalizacja i pomysłowość zwiadowców gwarantowały sukces prowadzonej obserwacji.³¹

W czasie prowadzenia obserwacji powinni zwracać uwagę na takie zjawiska, jak:

- huk wystrzałów oraz błysk ognia;
- odblask przyrządów celowniczych i obserwacyjnych;
- obłoki kurzu i spalin;
- charakterystyczne kontury sylwetek sprzętu technicznego i uzbrojenia;
- maszty anten radiostacji;
- odgłosy trzasku łamanych gałęzi, padających komend, pracy silników, szczęku broni i inne (zwłaszcza dobrze słyszane w nocy).³²

Zadania dotyczące ubezpieczenia i prowadzenia obserwacji oraz inne dowódca pododdziału – w tym etapie procesu dowodzenia – przekazuje podwładnym w formie zarządzeń przygotowawczych.

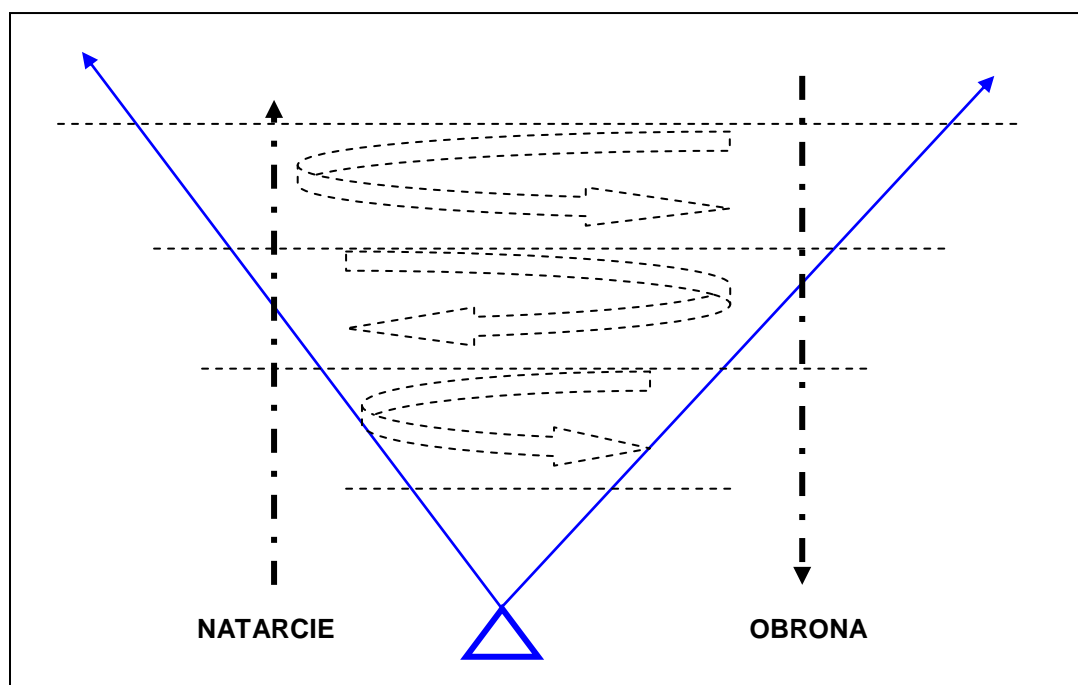
Stawiając zadanie dotyczące prowadzenia obserwacji i ubezpieczenia, dowódca pododdziału powinien określić:

- wykonawcę;
 - miejsce (stanowisko) prowadzenia obserwacji (ubezpieczenia);
 - niezbędne wyposażenie;
 - zadania (dozory; pas (sektor) obserwacji; krótkie wiadomości o przeciwniku; rejony (rubieże), na które należy zwrócić szczególną uwagę;
 - czas gotowości do działania;
 - czas pracy na posterunku;
 - sposób składania meldunków z obserwacji;
 - sygnały ostrzegania i alarmowania;
 - miejsce dowódcy pododdziału w ugrupowaniu.³³
-

Sektor obserwacji określa trójkąt zawarty między miejscem PO a dwoma punktami w terenie. **Pas obserwacji** określa się czterema punktami wybranymi w terenie.

Wyznaczenie sektora lub pasa obserwacji zależy od sytuacji i konkretnych warunków zwłaszcza od charakteru terenu i specyfiki otrzymanego zadania.

Po otrzymaniu zadania dowódca posterunku obserwacyjnego (obserwator) urządza pod względem inżynierskim stanowisko obserwacyjne, dzieli wyznaczony pas (sektor) obserwacji na poprzeczne odcinki - ograniczone charakterystycznymi przedmiotami terenowymi - które kolejno penetruje **rozpoczynając od odcinka najdalszego w obronie i najbliższego w natarciu.**³⁴ (zob. rys. 9)

Rys. 9. Kierunek prowadzenia obserwacji w obronie i natarciu.
Źródło: Opracowanie własne.

Wykrycie celu polega na określeniu jego rodzaju, charakteru i sposobu działania oraz położenia.

Obserwator (dowódca posterunku obserwacyjnego) melduje wyniki obserwacji dowódcy pododdziału (dowódcy posterunku). Wykryty cel wskazuje się w sposób zwięzły i zrozumiały, podając:

- kierunek na cel według dozorów, charakterystycznych punktów w terenie lub głównego kierunku działania i stron świata (kąty poziome podaje się w tysięcznych);
- nazwę celu i jego charakterystykę oraz właściwości terenu w najbliższym jego sąsiedztwie;
- odległość do celu w metrach.³⁵

Np.: „Dozór „Wysokie”, w prawo 0-10 w zakrzaczeniach, obsługa karabinu maszynowego, 1000”.

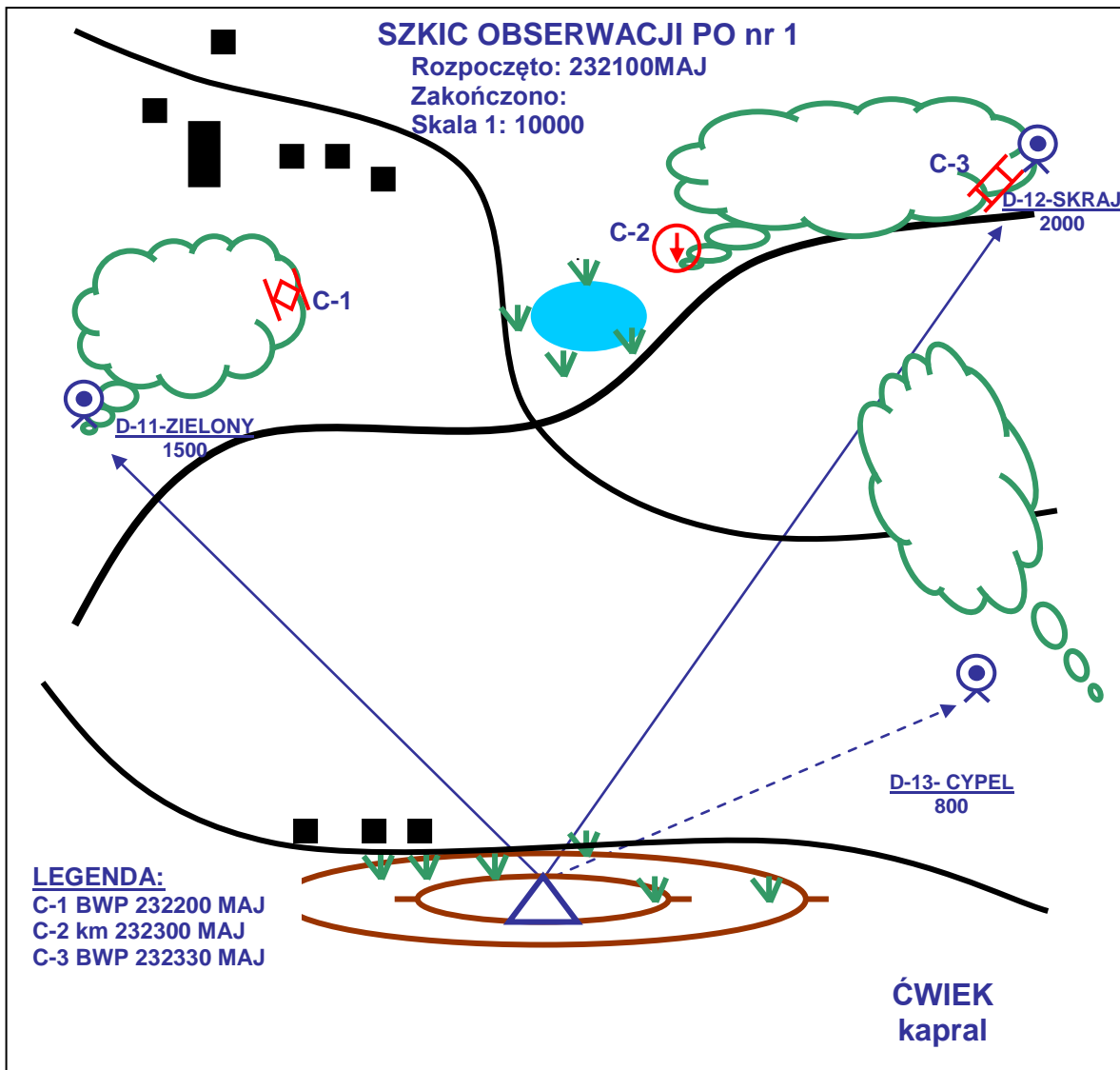
Meldunki o wynikach obserwacji składa się głosem, ustalonymi sygnałami oraz za pomocą technicznych środków łączności, przekazując informację tekstem otwartym lub utajnionym.

Po wykryciu celu (aktywności przeciwnika) obserwator określa jego położenie i nanosi na **szkic obserwacji (mapę)** oraz dokonuje wpisu do **dziennika obserwacji**.

Szkic obserwacji powinien zawierać:

- precyzyjnie określone i zaznaczone miejsce rozmieszczenia stanowiska obserwacyjnego;
- kierunek północy lub inny kierunek orientujący topograficznie niniejszy szkic;
- dozory i inne charakterystyczne przedmioty terenowe z opisaniem odległości do nich w metrach;
- pas (sektor) obserwacji i dodatkowy kierunek obserwacji;
- skalę wykonanego szkicu;
- dotychczas wykryte cele i obiekty;
- legendę;
- datę i godzinę wykonania szkicu oraz jego wykonawcę.³⁶ (zob. rys. 10)

Szkic obserwacji sporządza się zawsze w dwóch egzemplarzach – jeden dla przełożonego, drugi na potrzeby PO.

Rys. 10. Szkic obserwacji.
Źródło: Opracowanie własne.

Dziennik obserwacji (podsluchiwanie). Prowadzi go z zasady pomocnik obserwatora, wpisując do niego wszystkie meldunki przekazywane głosem przez obserwatora. Istnieją dwa podstawowe sposoby zapisu informacji dotyczących wykrytych celów i obiektów przeciwnika. Pierwszy polega na określeniu współrzędnych położenia celu lub obiektu w stosunku do wyznaczonych dozorów, drugi sposób polega na określeniu położenia celu przez podanie azymutu

topograficznego (magnetycznego) oraz określeniu odległości do celu w danym kierunku.³⁷ (zob. rys. 11)

Numer i miejsce PO	Data i czas (godz. i min.) rozpoczęcia (zakończenia) pracy	Czas, położenie i charakterystyka zaobserwowanego celu (obiektu, wybuchu)	Kiedy (czas) i komu zameldowano	Uwagi
PO nr1. Wzg.126.0 DE42580	170830MAJ	9.00 D – „DOM” bliżej 200, w prawo 20 okopany BWP	Dowódca drużyny, 9.05	Ok. 4 żołnierzy rozbudowują stanowiska
		9.15 D – „KOMIN” dalej 300, w lewo 15 – grupa piechoty	Dowódca 1dr 9.20	

Numer i miejsce PO	Data i czas (godz. i min.) rozpoczęcia (zakończenia) pracy	Czas, położenie i charakterystyka zaobserwowanego celu (obiektu, wybuchu)	Kiedy (czas) i komu zameldowano	Uwagi
PO nr 2. Wykop przy Drodze DE42580	170830MAJ	5.30 / azymut 33-60, odległość 1200m, na skarpie wyrzutnia ppk.	Dowódca drużyny, 5.35	Prowadzi ogień krótkimi seriami
		6.15 / azymut 38-40, odległość 650m, karabin maszynowy na skraju zagajnika	Dowódca 1dr 9.20	

Rys. 11. Dziennik obserwacji (podśluchiwania).

Źródło: Podręcznik walki pododdziałów wojsk zmechanizowanych (pluton, drużyna), s. 133, 134.

Podsluch stanowi sposób prowadzenia rozpoznania, uzupełniający obserwację zwłaszcza w nocy i w warunkach ograniczonej widoczności. Może być organizowany ze składu pododdziałów zmechanizowanych, czołgów lub obsady posterunku obserwacyjnego. Ma zastosowanie najczęściej w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem oraz w działaniach pododdziałów w jego ugrupowaniu w celu identyfikacji charakterystycznych dźwięków broni, sprzętu a nawet rozmów i komend oraz ustalenia charakteru działalności przeciwnika, miejsc rozmieszczenia źródeł dźwięku. Pozwala to ustalić (sprecyzować) rejony rozmieszczenia pododdziałów przeciwnika, czas odejścia lub luzowania pododdziałów, rejony stanowisk ogniowych artylerii, moździerzy i innych środków

ogniowych. Może on być organizowany także w celu uzyskania wiadomości bezpośrednio z wnętrz pomieszczeń lub wozu bojowego. W tym celu wykorzystuje się techniczne urządzenia podsłuchowe.³⁸

Wnioski z zebranych informacji oraz wyniki obserwacji stanowią podstawę dalszej działalności analityczno - koncepcyjnej dowódcy w procesie planowania walki, w tym rażenia ogniem.

2.2. Ocena terenu z punktu widzenia skuteczności ognia.

Ocena terenu jest jednym z istotnych elementów procesu wypracowania decyzji i ma na celu zapoznanie się dowódców z jego charakterem i wyciągnięcie wniosków dotyczących warunków organizacji systemu ognia, oraz określenie sposobu rozmieszczenia środków ogniowych.³⁹

Istota oceny terenu jest zidentyfikowanie pozytywnego i negatywnego wpływu, jaki będą miały warunki terenowe, atmosferyczne i inne czynniki związane z terenem na działanie zarówno wojsk własnych, jak i przeciwnika.

Teren wywiera istotny wpływ na możliwość prowadzenia obserwacji i ognia, w tym zwłaszcza ognia na wprost, a umiejętne wykorzystanie jego walorów jest obowiązkiem każdego dowódcy. Korzystny dla broniących się pododdziałów jest teren umożliwiający daleki wgląd do przodu, w którym granica widoczności znajduje się w jak największej odległości od stanowisk ogniowych, co pozwala na prowadzenie ognia i kierowanie nim na maksymalnych donośnościach strzelania środków ogniowych, będących w dyspozycji dowódców pododdziałów zmechanizowanych i czołgów.⁴⁰

Przystępując do oceny terenu dowódca pododdziału powinien dokonać umownie jego podziału na teren po stronie przeciwnika i teren po stronie własnej. Teren po stronie przeciwnika rozpoznaje się na podstawie obserwacji, mapy, zdjęć

lotniczych, danych uzyskanych z rozpoznania itp. Teren po stronie własnej rozpoznaje się zazwyczaj podczas prowadzonego rekonesansu.⁴¹

Dowódca dokonując analizy terenu bierze pod uwagę następujące czynniki:

- przeszkody;
- drogi manewru;
- teren o kluczowym znaczeniu;
- możliwość prowadzenia obserwacji i ognia;
- możliwości w zakresie maskowania.⁴²

Oceniając teren dowódca pododdziału analizuje:

- warunki prowadzenia obserwacji i ognia;
- rzeźbę terenu i warunki maskowania;
- przeszkody terenowe naturalne i sztuczne;
- przedmioty terenowe, które podczas organizacji rażenia ogniem, jak również kierowania nim można wykorzystać jako dozory (punkty orientacyjne);
- liczbę pól zakrytych i martwych oraz sposób ich niwelowania;
- dogodne rejony do rozbudowy fortyfikacyjnej i inżynierskiej (dogodne miejsca na główne (zapasowe, tymczasowe) stanowiska ogniowe oraz drogi (podejścia i odejścia) do skrytej zmiany stanowisk ogniowych);
- drogi manewru, dowozu i ewakuacji oraz dogodne kierunki działania (przejezdność dróg i terenu na przełaj);
- wpływ pory roku (doby) i warunków meteorologicznych na prowadzenie ognia.

W czasie organizacji rażenia ogniem w przewidywaniu walki prowadzonej w nocy (w warunkach ograniczonej widoczności), dodatkowo należy ustalić:

- punkty terenowe, które mogą być wykorzystane w walce nocnej jako dozory (punkty orientacyjne);
 - prawdopodobne drogi (kierunki) skrytego przemieszczenia;
 - rejony (miejsca), które należy oświetlać;
 - miejsca rozmieszczania posterunków oświetlających;
 - jakie siły i środki ogniowe, kiedy i gdzie przesunąć aby ułatwić prowadzenie
-

ognia;

- kierunki (odcinki terenu), na które należy przygotować ogień o największym natężeniu;
- sposób wykorzystania broni wyposażonej w celowniki z podświetlaną siatką skali, noktowizyjne i termowizyjne.⁴³

Jednym z podstawowych warunków uniknięcia zaskoczenia jest właściwe oświetlenie obiektów przeciwnika i terenu. W tym celu w każdej kompanii organizuje się 3 - 4 posterunki oświetlania. Rozmieszcza się je zwykle przed przednim skrajem na linii ubezpieczeń bezpośrednich.⁴⁴

Podczas oceny rejonu zurbanizowanego dowódca pododdziału powinien przeanalizować:

- charakter miejscowości (gęstość zabudowy, strukturę urbanistyczną, kierunki przebiegu ulic przelotowych);
- budynki, które nadają się do organizacji punktów (stanowisk) oporu, obrony okrężnej oraz prowadzenia ognia wielowarstwowego;
- dogodne miejsca do urządzania stanowisk ogniowych i posterunków (punktów) obserwacyjnych;
- miejsca rozmieszczenia środków przeciwpancernych do rażenia przeciwnika na podejściach i w głębi obrony;
- sposób osłony zapór inżynierskich, luk między budynkami i skrzydeł pododdziału;
- sposób wykorzystania przejść podziemnych oraz między budynkami do wykonania skrytego manewru pododdziałami (siłami i środkami ogniowymi).⁴⁵

Organizując walkę w terenie lesistym, należy określić:

- najbardziej dogodne kierunki do działań wojsk, w tym zwłaszcza wozów bojowych;
 - odcinki terenu, na który należy przygotować ogień czołowy, skrzydłowy,
-

krzyżowy;

- miejsca w terenie, które należy oczyścić w celu poprawy warunków obserwacji i ostrzału;
- sposób rozmieszczenia środków ogniowych (zwłaszcza wozów bojowych) w celu zapewnienia dogodnych warunków prowadzenia ognia wzdłuż przesiek, skrajów kompleksów leśnych, dróg i polan;
- dogodne miejsca do urządzania zasadzek, a także stanowisk ogniowych w koronach drzew;
- skutki podpalenia lasu dla broniących się lub nacierających wojsk własnych i przeciwnika.⁴⁶

Podczas walki w górach w ocenie terenu należy rozpatrzyć:

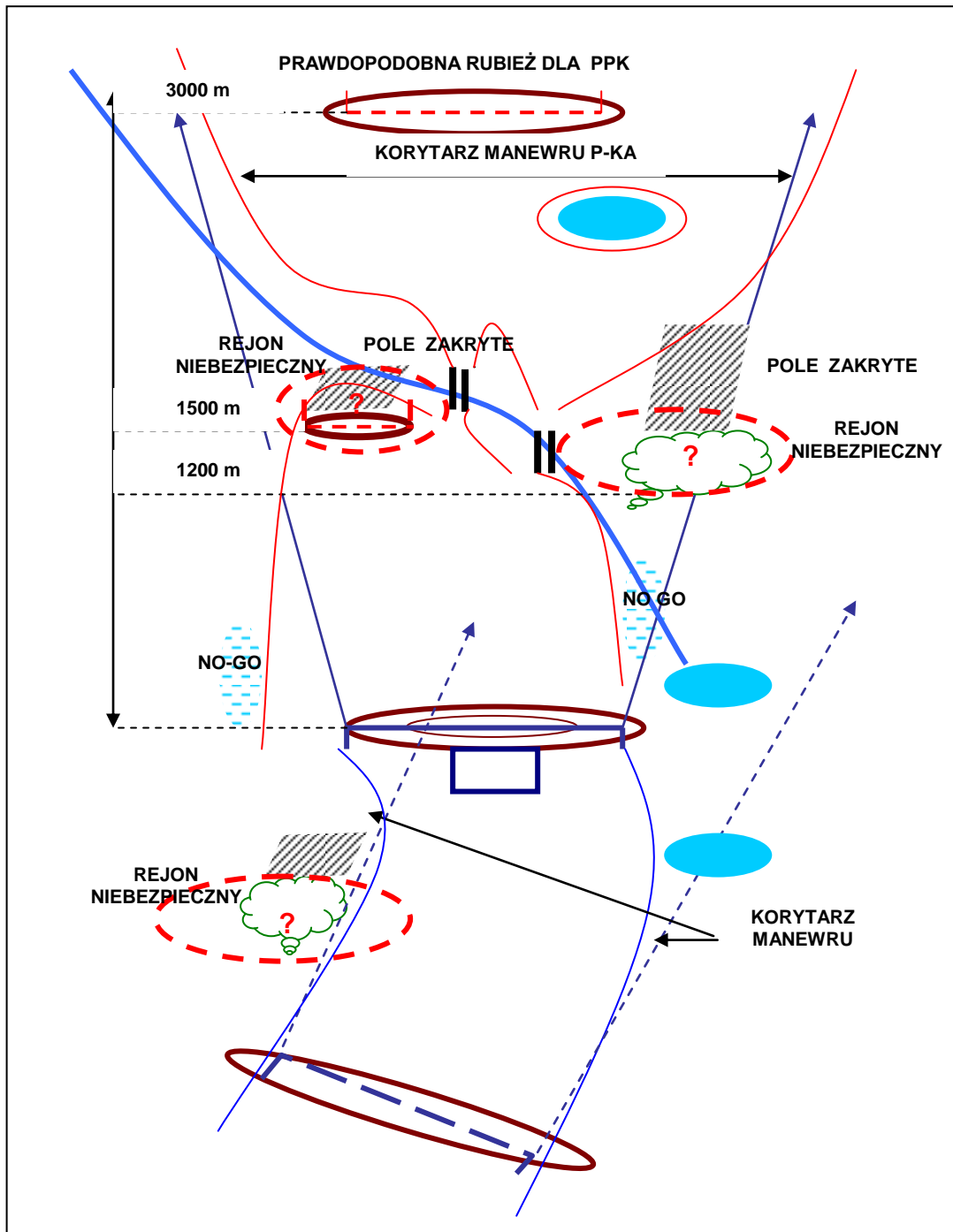
- warunki jego przekraczania przez wozy bojowe i pododdziały;
- możliwości prowadzenia obserwacji i ognia z punktów (stanowisk) oporu;
- możliwości zablokowania wąwozów, przełęczy, ciaśnin, dróg, ścieżek oraz przejść, zaporami inżynieryjnymi i ogniem;
- dogodne miejsca rozmieszczenia środków ogniowych, w tym głównie przeciwpancernych do prowadzenia ognia na maksymalne odległości;
- wpływ podłoża (gruntu) na możliwości urządzania stanowisk ogniowych oraz zagrożenia wynikającego z zejścia lawin, powodzi powodowanych zniszczeniami zapór na zbiornikach wodnych itp.⁴⁷

W zimie (warunkach arktycznych) dowódca pododdziału powinien dodatkowo określić wpływ pokrywy śnieżnej i zamrożonego gruntu na:

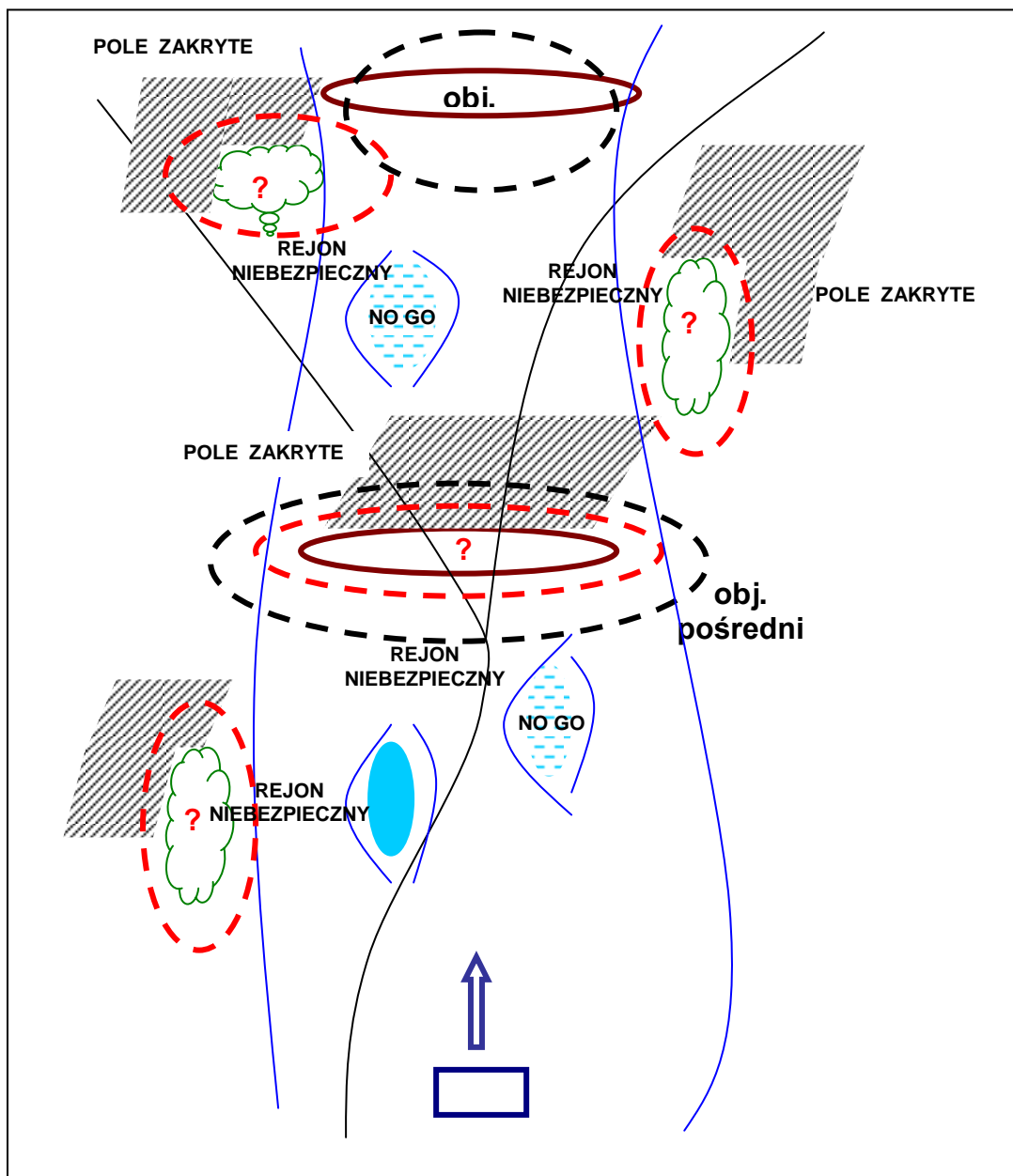
- przejezdność terenu po drogach i na przełaj;
 - pracochłonność rozbudowy fortyfikacyjnej, w tym prawdopodobny czas wykonywania okopów na wozy bojowe i dla strzelców;
 - możliwość wykonywania manewrów ogniem i pododdziałami (siłami i środkami ogniowymi).⁴⁸
-

**W wyniku dokonanej oceny środowiska, a przede wszystkim terenu,
dowódca pododdziału precyzuje wnioski dotyczące:**

- prawdopodobnych kierunków i techniki działania przeciwnika (rejonów umożliwiających mu wykonywanie zasadzek, zapór, przeszkód itp.)
- możliwości rozmieszczenia pododdziałów (sił i środków) własnych i przeciwnika w obronie oraz dogodnych kierunków natarcia;
- wyznaczenia dozorów oraz charakterystycznych punktów terenowych do kierowania ogniem w walce;
- planowanych stref ognia skutecznego (linii otwarcia ognia) poszczególnych rodzajów broni (środków walki pododdziału);
- wpływu pól martwych i zakrytych oraz przeszkód terenowych (sztucznych i naturalnych) na wykonanie manewrów, a także na sposoby i rodzaje prowadzenia ognia;
- ustalenia obszarów (rejonów), których opanowanie (utrzymanie) decyduje o wykonaniu zadania (obiekty, które należy umocnić i bronić);
- sposobów wykorzystania środków ogniowych do prowadzenia ognia czołowego, krzyżowego i skrzydłowego;
- odcinków terenu, na których przewiduje się wykonanie ześrodkowań ognia;
- określenia wpływu pory roku (doby) oraz warunków meteorologicznych na możliwość wykonywania manewrów i prowadzenia ognia.

Rys.12. Wariant oceny terenu w obronie.
 Źródło: Opracowanie własne.

Rys.13. Wariant oceny terenu w natarciu.
 Źródło: Opracowanie własne.

2.3. Wybór i przygotowanie stanowisk ogniowych.

Wybór miejsc na stanowiska ogniowe jest konsekwencją dokonanej oceny terenu oraz zamiaru dowódcy co do sposobu rozegrania walki. Czas rozpoczęcia czynności wykonywanych w ramach tego elementu organizacji rażenia ogniem, ze względu na swoją specyfikę (dużą prędkość), zależał będzie od konkretnej sytuacji taktycznej i czasu, jakim dysponuje dowódca na przygotowanie walki.

Przygotowanie stanowisk ogniowych może rozpoczynać się z chwilą wydania zarządzenia (zadania) przygotowawczego lub postawienia rozkazu bojowego i trwa do czasu osiągnięcia gotowości systemu ognia.

Stanowisko ogniowe jest to miejsce w terenie przygotowane w celu prowadzenia ognia z różnych środków ogniowych (rodzajów broni).⁴⁹

Rejony stanowisk ogniowych dla środków przeciwpancernych zespołowych i wozów bojowych może wyznaczać dowódca plutonu przy współudziale dowódców drużyn, natomiast **miejsca stanowisk** dla strzelca wyborowego, strzelców karabinków i karabinków granatników dowódcy drużyn wyznaczają osobiście.

Rejony stanowisk ogniowych czołgów określa dowódca plutonu. Oprócz **głównych stanowisk** wozów bojowych piechoty, czołgów, granatników przeciwpancernych, karabinów maszynowych i strzelców wyznacza się **stanowiska zapasowe**. Ponadto jeśli warunki terenowe i sytuacja taktyczna zezwala dla czołgów i wozów bojowych piechoty wyznacza się **stanowiska tymczasowe**.

Stanowisko ogniowe powinno zapewniać:

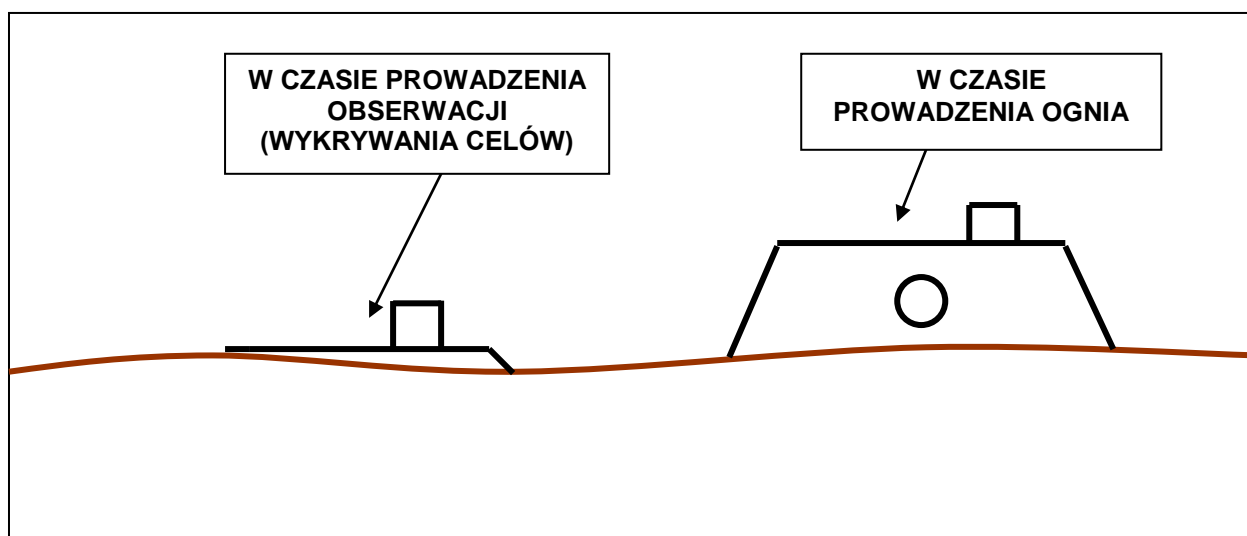
- dogodne warunki do prowadzenia obserwacji i ognia;
- odpowiednie warunki maskowania przed naziemną i powietrzną obserwacją przeciwnika;
- ochronę przed ogniem przeciwnika;
- dogodne warunki do szybkiego i skrytego jego zajmowania oraz opuszczenia;
- utrzymanie łączności wzrokowej z dowódcą i sąsiadami.⁵⁰

Na stanowiska ogniowe należy wybierać takie miejsca, aby ich przygotowanie wymagało jak najmniejszego wysiłku żołnierzy i czasu. Stanowiska ogniowe do prowadzenia ognia z broni strzeleckiej urchadza się do postawy leżącej, klęczącej lub stojącej.⁵¹

Stanowisk ogniowych nie należy wybierać w pobliżu charakterystycznych, wyraźnie widocznych przedmiotów terenowych, które mogą ułatwić ich wykrycie.

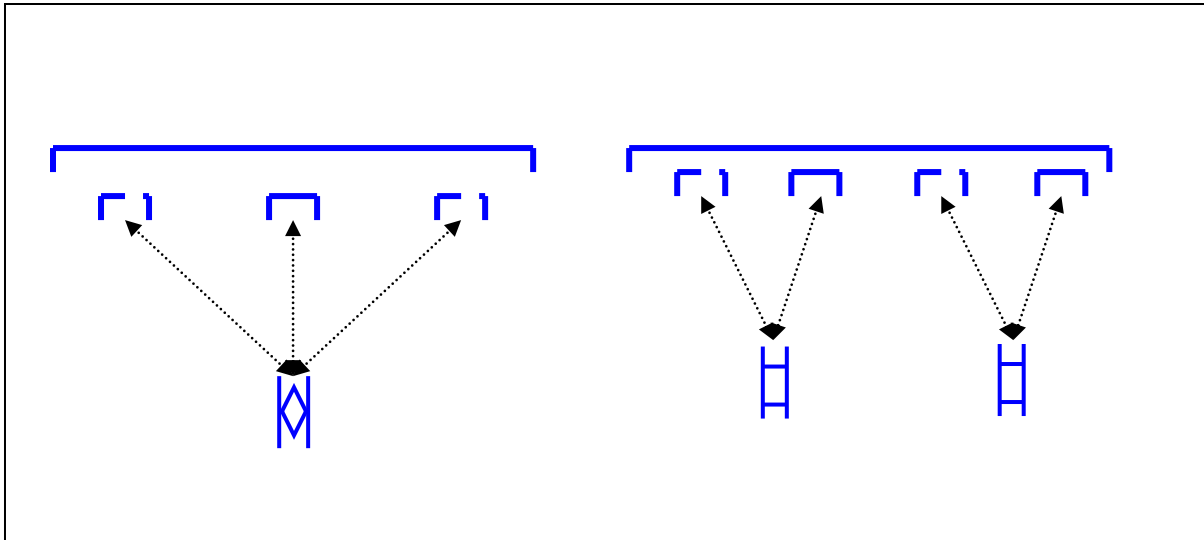
Stanowiska ogniowe bojowych wozów piechoty, czołgów, granatników przeciwpancernych i karabinów maszynowych należy tak wybierać, aby zapewniały dobre warunki prowadzenia obserwacji i ognia na duże odległości (adekwatnie do posiadanych możliwości), wzajemne wsparcie ogniowe oraz możliwość ześrodkowania ognia przed frontem i na skrzydłach pododdziału.⁵²

Czołgi i bojowe wozy piechoty rozmieszcza się wzdłuż i w głąb punktu oporu. Stanowiska ogniowe wozów bojowych piechoty (transporterów opancerzonych) zazwyczaj wybiera się w środku stanowiska oporu drużyny lub na jego skrzydle w odległości do 50 m za stanowiskami ogniowymi strzelców⁵³ w maksymalnym stopniu wykorzystując istniejące warunki terenowe oraz rozbudowane pod względem inżynieryjnym stanowiska ogniowe (dwa lub wielopoziomowe) zapewniające dogodne warunki maskowania, ochrony oraz możliwość prowadzenia obserwacji i ognia. (zob. rys. 14)

Rys.14. Wariant sposobu działania załogi czołgu, BWP na dwupoziomym stanowisku ogniowym w trakcie prowadzenia walki obronnej. Źródło: Opracowanie własne.

W obronie dla czołgów, bojowych wozów piechoty w rejonie (punkcie, stanowisku) obrony wyznacza się dodatkowe stanowiska ogniowe umożliwiające wykonywanie manewru BWP, czołgu w trakcie prowadzenia walki. (zob. rys.15)

Rys.15. Wariant sposobu przemieszczania BWP, czołgów się pomiędzy SO w trakcie prowadzenia walki obronnej. Źródło: Opracowanie własne.

W specyficznych środowiskach walki (w górach, w lesie, w mieście) stanowiska ogniowe wybiera się zazwyczaj na kierunkach dogodnych do natarcia przeciwnika (doliny, przełęcz, drogi, przesieki, ulice itp.), na różnych poziomach zboczy (budynku), organizując ogień wielowarstwowy, skrzydłowy, krzyżowy, sztyletowy.⁵⁴

2.4. Organizacja współdziałania ogniowego.

Współdziałanie ogniowe jest integralnym elementem współdziałania bojowego. Polega na ścisłym zgraniu w czasie i przestrzeni, działań wszystkich pododdziałów (sił i środków ogniowych) wykonujących te same zadania bojowe.⁵⁵

Ważnym elementem współdziałania ogniowego jest uzgodnienie działań etatowych i przydzielonych oraz wspierających pododdziałów (sił i środków ogniowych) wykonujących wspólnie zadania bojowe. Istota współdziałania polega na podziale zadań i wzajemnym ogniowym uzupełnianiu się przy zwalczaniu celów przeciwnika.

Współdziałanie ogniowe między pododdziałami (siłami i środkami ogniowymi) osiąga się dzięki:

- określeniu ich miejsca w ugrupowaniu pododdziału;
- postawieniu zadań bojowych (ogniowych) i omówieniu sposobów ich wykonania;
- celowemu i kolejnemu otwieraniu ognia przez poszczególne pododdziały (środki ogniowe);
- wzajemnemu wsparciu ogniowemu pododdziałów (środków ogniowych) w czasie wykonywania manewrów (przejście na ZSO, pokonywanie zapór inżynierskich i przeszkód);
- osłonie ogniem luk i skrzydeł;
- ustaleniu sposobów dowodzenia i kierowania ogniem;
- utrzymaniu niezawodnej łączności między współdziałającymi środkami ogniowymi i pododdziałami.

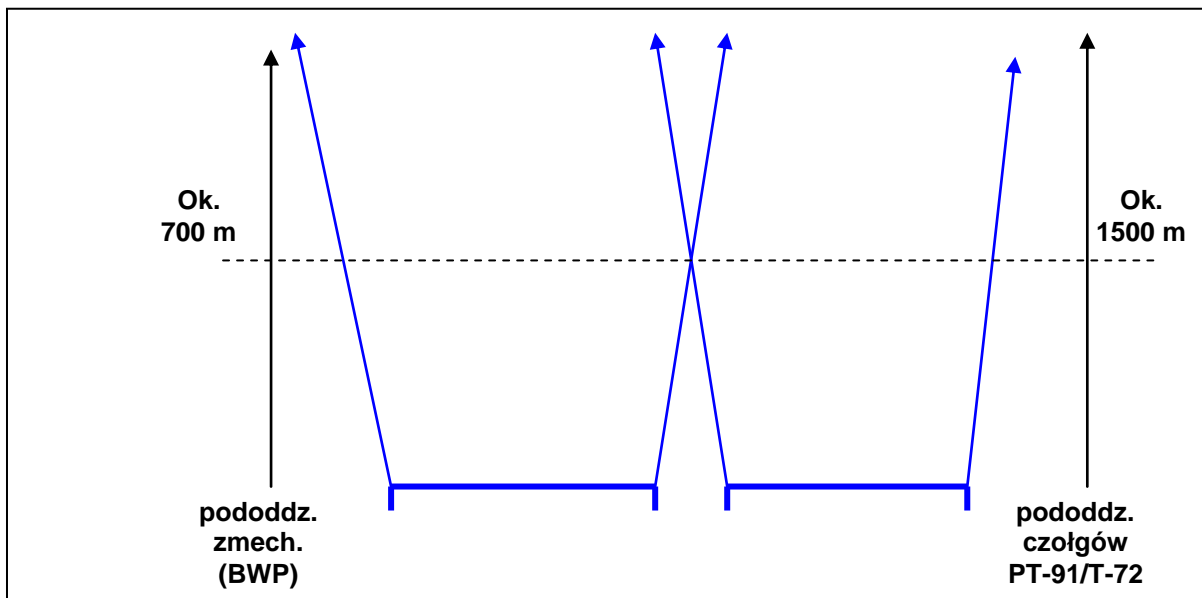
Organizując współdziałanie, dowódca pododdziału powinien określić:

- miejsca w ugrupowaniu pododdziałów (środków ogniowych), w taki sposób aby umożliwić prowadzenie ognia na całą głębokość i szerokość wyznaczonego pasa ognia adekwatnie do przyjętej koncepcji działania z uwzględnieniem możliwości prowadzenia ognia skutecznego przez poszczególne środki ogniowe oraz w konfrontacji z uwarunkowaniami wynikającymi z oceny terenu (pola zakryte, rejony kluczowe);
- zadania ogniowe i kolejność ich wykonywania (kolejność otwierania ognia przez poszczególne pododdziały (środki walki): linie (rubieże) otwarcia ognia z PPK, armat czołgów, armat BWP, sprzężonych km na wozach bojowych, granatników ppanc., broni zespołowej, broni indywidualnej z uwzględnieniem możliwości prowadzenia ognia skutecznego i adekwatnie do przyjętej koncepcji rażenia ogniem; (zob. rys.17)
- wzajemne wsparcie ogniowe wewnątrz pododdziału, z sąsiadami i z przełożonym poprzez zazębianie się pasów ognia pododdziałów i sektorów ognia środków walki, wyznaczanie dodatkowych sektorów i kierunków ognia w celu zabezpieczenia luk pomiędzy pododdziałami oraz skrzydeł, miejsca planowanych ześrodkowań ognia uwzględniając zadania środków wsparcia

wykonywane na korzyść pododdziału, sposób zabezpieczenia ogniem manewrów siłami i środkami (przejście na ZSO, pokonywanie zapór inżynierskich i przeszkód); (zob. rys.16, 18,19)

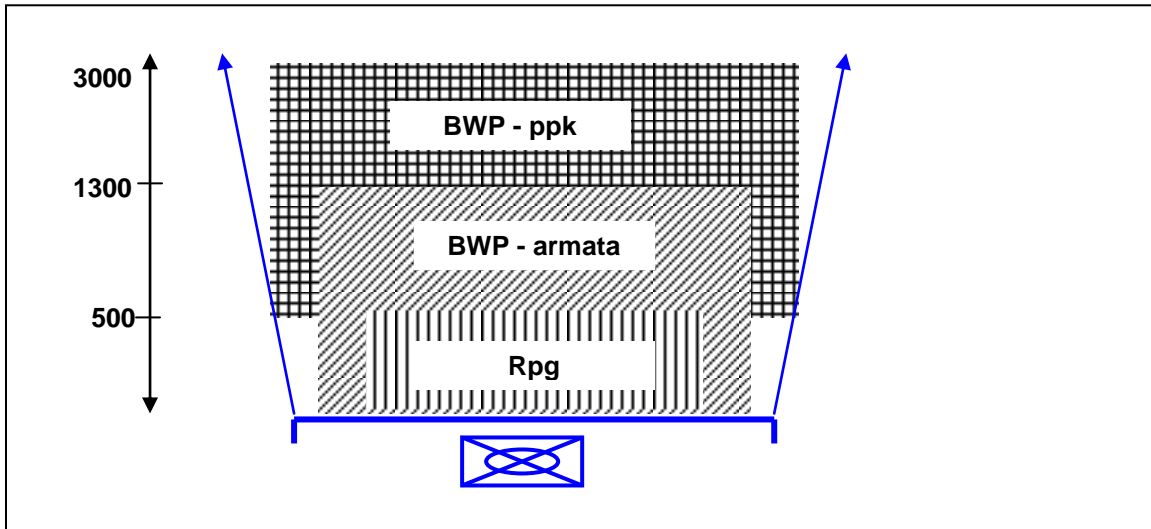
- jednolite sposoby wskazywania celów oraz sygnały dowodzenia i kierowania ogniem;
- wykorzystanie skutków uderzeń ogniowych środków wsparcia (artylerii, lotnictwa) na kierunku działania (w pasie ognia) pododdziału.

Pasy ognia pododdziałów oraz sektory ostrzału środków ogniowych powinny się zazębiać (przecinać swymi granicami) na średnich odległościach strzału bezwzględnego do podstawowych środków walki przeciwnika. (zob. rys. 16)

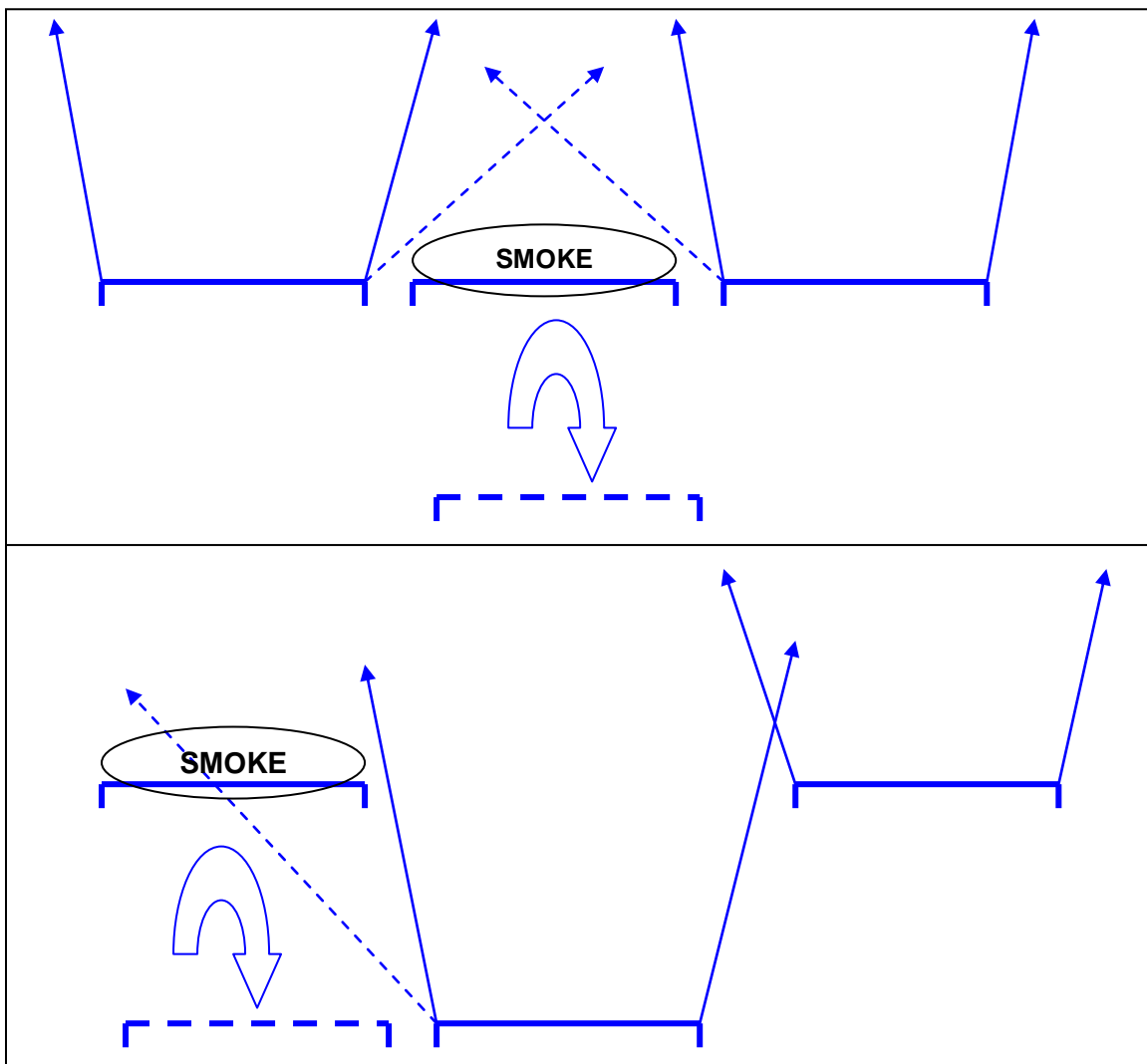

Rys.16. Sposób zazębiania się pasów ognia pododdziałów i sektorów ostrzału podstawowych środków ogniowych pododdziałów zmechanizowanych i czołgów.

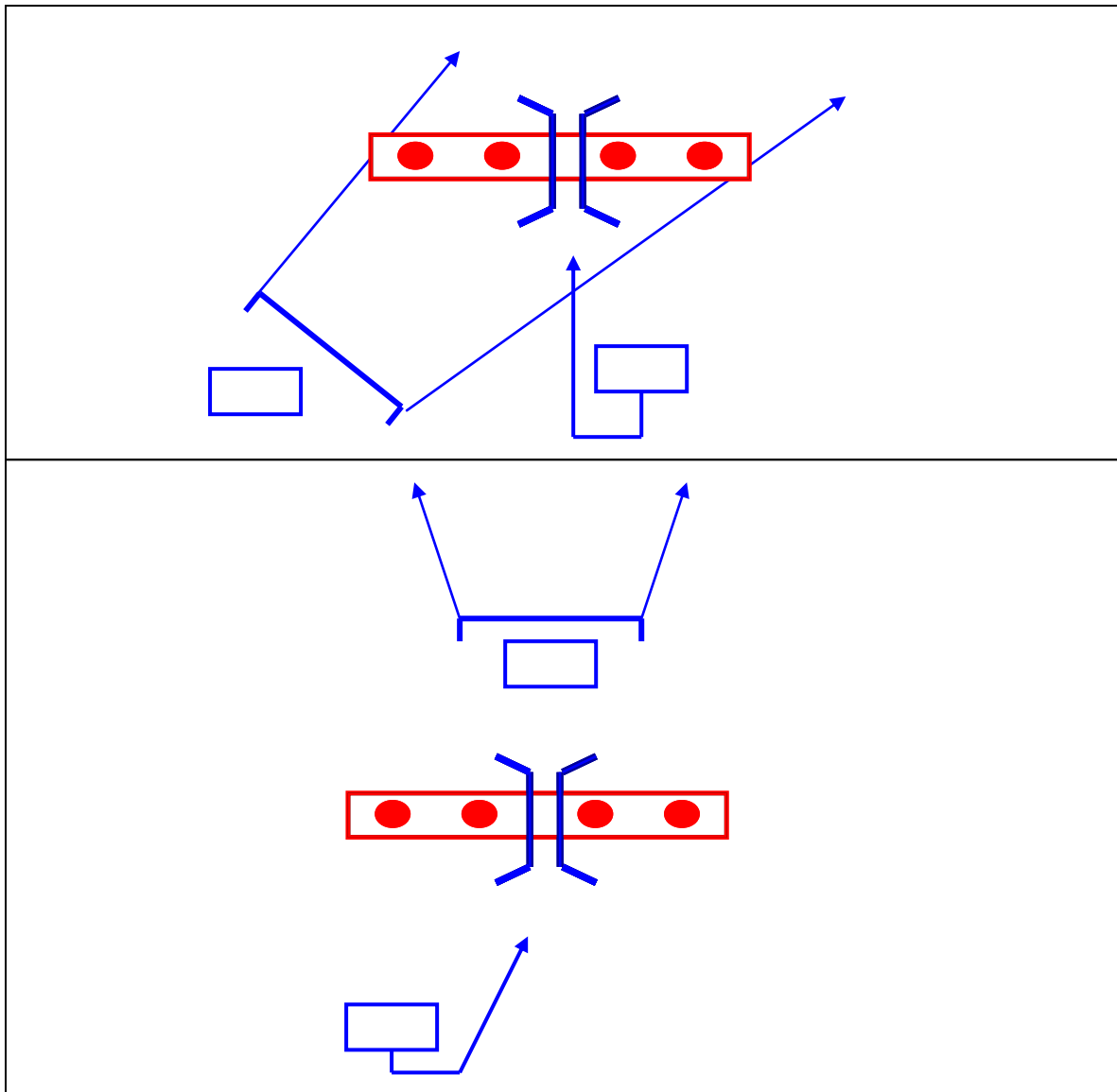
Źródło: Opracowanie własne.

Rys.17. Wariant podziału pasa ognia pododdziału zmechanizowanego pomiędzy środki przeciwpancerne. Źródło: Opracowanie własne.

Rys.18. Wariant współdziałania w trakcie przejścia na ZSO. Źródło: Opracowanie własne.

Rys.19. Wariant współdziałania w trakcie pokonywania zapór inżynierskich i przeszkód.
Źródło: Opracowanie własne.

2.5. Przygotowanie danych do strzelania.

Dane do strzelania przygotowuje się w celu zapewnienia pododdziałom (środkom ogniowym) możliwości prowadzenia skutecznego i zorganizowanego ognia.⁵⁶

Przygotowując dane do strzelania dowódcy (obsługi środków ogniowych) uwzględniają możliwość prowadzenia skutecznego i zorganizowanego ognia przez wszystkie środki walki będące w jego dyspozycji w każdych warunkach terenowych, atmosferycznych, bez względu na porę doby.

Przygotowanie danych do strzelania polega na szczegółowym rozpoznaniu

⁵⁶ Tamże, s.26.

terenu działania pododdziału, określeniu odległości do dozorów, rubieży, charakterystycznych przedmiotów i punktów terenowych w granicach skutecznego oddziaływania środków ogniowych oraz określeniu poprawek na odchyłki wynikające z meteorologicznych i balistycznych warunków strzelania, tj. kierunku i prędkości wiatru, temperatury powietrza (ładunku prochowego), ciśnienia atmosferycznego, rodzaju broni i amunicji.⁵⁷

Odległości do dozorów, rubieży, charakterystycznych przedmiotów i punktów terenowych mierzy się wykorzystując dalmierze laserowe, lornetki, celowniki wozów bojowych i broni strzeleckiej oraz inne urządzenia optyczne zaopatrzone w podziałki dalmiercze i kątomierze. Odległość można określać także według kątowej wielkości przedmiotów terenowych, oraz według utrwalonych w pamięci długości odcinków terenowych „na oko”.

W wozach bojowych wyposażonych w systemy kierowania ogniem poprawki na warunki meteorologiczne i balistyczne pocisku mogą być mierzone i wprowadzane (uwzględniane) automatycznie.

Kierunek i prędkość wiatru można także określić na podstawie obserwacji wzrokowej. W zależności od kierunku strzelania rozróżnia się: wiatr wzdłużny (czołowy, tylny), boczny i skośny, a od prędkości - słaby (2-3 m/s), umiarkowany (4-6 m/s) i silny (7-12 m/s).⁵⁸

Po określeniu sumarycznych poprawek na odchyłki wynikające z balistycznych i meteorologicznych warunków strzelania określa się elementy nastaw początkowych.

Przygotowując nastawy początkowe do strzelania należy dążyć do trafienia celu pierwszym pociskiem (serią) tzn. aby nastawy początkowe były zarazem nastawami ognia skutecznego. Osiąga się to poprzez dokładne określenie danych początkowych do strzelania, a następnie uwzględnienie ich w nastawach przyrządów celowniczych i wycelowaniu broni do celu.⁵⁹

⁵⁷ Tamże, s.27.

⁵⁸ Tamże, s.28.

⁵⁹ Tamże, s.27.

Elementami nastaw początkowych do strzelania są: odległość strzelania, początkowy znak celowniczy (początkowe nastawy przyrządów celowniczych) oraz punkt celowania.

Początkowy znak celowniczy (początkowe nastawy przyrządów celowniczych) odpowiada odległości do celu (dozoru), zmienionej o wartość sumarycznej poprawki w donośności i kierunku. Punktem celowania jest zazwyczaj środek celu lub jego podstawa.⁶⁰

Gdy istnieją sprzyjające warunki, nastawy początkowe można przygotować poprzez wstrzeliwanie.

Dane do prowadzenia ognia ześrodkowanego przygotowuje dowódca tego pododdziału, który go wykonuje. Cele znajdujące się na dużych odległościach pododdział będący w obronie razi ogniem z miejsca, a w natarciu - podczas przystanku, z rubieży, z której cele (cel) są widoczne dla większości wozów bojowych.⁶¹

UWAGA: Dodatkowo w pododdziałach czołgów (na czołgach wyposażonych w kątomierze wieżowe i poziomice podniesień tj. PT-91(T-72), przygotowuje się dane do prowadzenia ognia w warunkach ograniczonej widoczności.

Dane do strzelania w warunkach ograniczonej widoczności określa się w dzień przy dobrej widoczności. W tym celu należy:

- ustawić czołg na SO;
- wybrać dozory (przedmioty terenowe, rubieże), w pobliżu których jest spodziewane pojawienie się przeciwnika, określić do nich odległość;
- wycelować za pomocą celownika (główny znak celowniczy, nastawa odpowiadająca zmierzonej odległości do dozoru, balistyka OF) w środek podstawy każdego z obranych dozorów (przedmiotów terenowych lub rubieży) i odczytać wartości nastaw kątomierza wieżowego i poziomicy podniesień;
- wpisać odczytane wartości do tabeli danych do prowadzenia ognia z czołgu w warunkach ograniczonej widoczności; (zob. rys. 20)

W celu wykluczenia błędów powstałych w wyniku zmian stanowisk ogniowych w toku walki (tymczasowe, główne, zapasowe), obiera się jeden z wyżej wymienionych

dozorów (charakterystycznych punktów terenowych), który będzie widoczny zarówno przy dobrej jak i ograniczonej widoczności (dodatkowo można umieścić na nim źródło światła) jako kontrolny punkt ustalenia (KPU) i określa uchylenia wcześniej przygotowanych nastaw kątomierza wieżowego w stosunku do tego punktu, każdorazowo podczas zajmowania (zmiany) SO.

Przykład:

Nastawy kątomierza wieżowego wynoszą:

- do dozoru pierwszego 33-20;
- do KPU 32-50.

Po powtórnym zajęciu SO przez czołg nastawa kątomierza wieżowego do KPU wynosi 32-35.

Różnica nastaw kątomierzy do KPU: 0-15

Poprawiona (obliczona) nastawa kątomierza wieżowego do dozoru pierwszego wynosi: 33 - 05.

Analogicznie oblicza się wartości nastaw kątomierza wieżowego do pozostałych dozorów (punktów terenowych), a wyliczone tą drogą wartości zapisuje w tabeli danych do strzelania w warunkach ograniczonej widoczności.

2.6. Przygotowanie uzbrojenia i amunicji.

Czynność ta rozpoczyna się z chwilą wydania zarządzenia (zadania) przygotowawczego i trwa do czasu osiągnięcia gotowości systemu ognia.

Przygotowanie uzbrojenia do walki w pododdziałach zmechanizowanych powinno obejmować:

- przegląd i przygotowanie armaty BWP;
- przegląd i przygotowanie km sprzężonego z armatą;
- przegląd i sprawdzenie mechanizmu ładowania BWP;
- przegląd i przygotowanie przyrządów celowniczych i obserwacyjnych;
- przegląd i przygotowanie ppk, wyrzutni i aparatury sterowania ppk;
- zgrywanie zerowych linii celowania uzbrojenia pokładowego BWP:
 - zgrywanie zerowej linii celowania z armatą;

- zgrywanie km PKT.
- sprawdzanie i regulowanie przyrządów celowniczych granatnika rgppanc;
- przegląd i przygotowanie broni ręcznej drużyny zmechanizowanej;
- ustawienie karabinów maszynowych i karabinków w otworach strzelniczych (bezpośrednio przed działaniem).⁶²

Przygotowanie uzbrojenia do walki w pododdziałach czołgów w zależności od posiadanego typu czołgów powinno obejmować:

- przegląd i przygotowanie armaty;
- przegląd i przygotowanie km sprzężonego z armatą;
- przegląd i przygotowanie karabinu przeciwlotniczego;
- przegląd i sprawdzenie automatu załadowania;
- przegląd i przygotowanie przyrządów celowniczych i obserwacyjnych;
- przegląd systemu kierowania ogniem;
- przegląd i przygotowanie systemu samoostony i układu zadymiania czołgu;
- sprawdzenie poziomnicy podniesień (PT-91,T-72);
- zgrywanie zerowych linii celowania uzbrojenia pokładowego czołgu:
 - zgrywanie zerowej linii celowania dziennego z armatą;
 - zgrywanie zerowej linii celowania celownika nocnego z linią celowania celownika dziennego i z armatą;
 - zgrywanie km sprzężonego z armatą;
 - zgrywanie karabinu przeciwlotniczego.⁶³

Przygotowanie amunicji do strzelania obejmuje:

- określenie potrzebnej jej ilości (rodzajów) do wykonania zadania;
 - zorganizowanie sposobu jej dostarczania do środków walki;
 - przegląd amunicji i jej oczyszczenie;
 - segregację według rodzaju nabojów, partii ładunków oraz znaków wagowych (dotyczy nabojów odłamkowych);
 - skompletowanie, uzbrojenie i scalenie (jeśli potrzeba) nabojów i ich rozdzielenie na środki ogniowe (pododdziały);
-

- załadowanie do magazynków (taśm), skrzynek amunicyjnych, automatów ładowania, montowanie pocisków 9M14M na prowadnicy.

Podziału amunicji dokonują dowódcy pododdziałów według ważności zadań wykonywanych przez poszczególne elementy ugrupowania bojowego (pododdziały, środki ogniowe). Potrzeby amunicji określa się w jednostkach ognia. (jednostka ognia to ustalona normami ilość środków bojowych przypadająca na jednostkę uzbrojenia, żołnierza lub jednostkę organizacyjną.) Jednostkę ognia pododdziału oblicza się na stan etatowy uzbrojenia (wozów bojowych). W przypadku gdy stan uzbrojenia (wozów bojowych) jest niższy od należności czasu „W” to oblicza się jednostkę ognia tylko na stan ewidencyjny.⁶⁴

Przy każdym rodzaju broni (w wozie bojowym, w pododdziale) musi znajdować się stale nienaruszalny zapas amunicji. Zapas ten może być zużyty wyłącznie za zezwoleniem przełożonego, a w warunkach samodzielnego działania za zezwoleniem dowódcy danego szczebla dowodzenia.⁶⁵

Dowódcy pododdziałów ponoszą pełną odpowiedzialność za terminowe i pełne zaopatrzenie podległych pododdziałów w amunicję. Zużyte zapasy amunicji powinny być niezwłocznie uzupełniane do ustalonych norm. Uzupełnianie amunicji w czołgach i wozach bojowych piechoty w toku walki dokonuje się w ugrupowaniu bojowym, a w czasie marszu, w rejonach postojów lub odpoczynków. W przypadku gdy nie ma możliwości dostarczenia amunicji bezpośrednio do wozów bojowych, wówczas dowódca pododdziału organizuje skryty ich dojazd do środków transportu (punktów amunicyjnych). W razie potrzeby amunicję - głównie do broni strzeleckiej, dostarcza się na stanowiska ogniowe poprzez wyznaczonych do tego celu żołnierzy (amunicyjnych). W celu dokonania właściwego podziału, segregacji oraz przechowywania amunicji organizuje się w terenie (od szczebla kompanii) punkty amunicyjne.⁶⁶

2.7. Opracowanie dokumentów.

Istotnym etapem pracy dowódcy pododdziału podczas organizowania systemu ognia jest sporządzenie szkicu działania (**szkic obrony, szkic natarcia**).

Wykonuje się go przed przystąpieniem do fazy stawiania zadań na podstawie określenia możliwości wykonania zadania oraz uwzględnienia możliwych zmian w sytuacji w formie graficznej za pomocą umownych oznaczeń, z zachowaniem skali, z jednego punktu zapewniającego dobry wgląd w teren. Przedstawiana sytuacja taktyczna powinna być przejrzysta (czytelna), dokładnie wrysowana, wiarygodna i aktualna. Sytuację taktyczną należy wrysowywać tak, aby nie zamazywać czytelności szkicu (mapy roboczej), gdyż podjęcie właściwej decyzji zależy w dużej mierze od właściwej oceny terenu, częstokroć dokonywanej na jego (jej) podstawie. Należy wrysowywać tylko te dane, które są potrzebne dowódcy pododdziału do planowania przedsięwzięć (planowanie walki, stawianie zadań oraz dowodzenie pododdziałem w czasie walki).

Powinien on zawierać dane niezbędne dowódcy do postawienia zadań oraz dowodzenia w czasie walki.

W praktyce ten etap jest inicjowany we wcześniejszych fazach i etapach procesu dowodzenia m.in. w trakcie rekonesansu z przełożonym.

Nanoszenie informacji na szkic obrony plutonu w czasie przechodzenia do obrony bez styczności z przeciwnikiem może być realizowane według następującego układu.⁶⁷

Przed wyjazdem na rekonesans w teren dowódca kompanii określa skład grupy rekonesansowej, miejsce rekonesansu oraz wyznacza grupę ubezpieczenia.

Dowódca kompanii **po przybyciu do rejonu prowadzenia rekonesansu** (pracy w terenie) stawia zadanie dla ubezpieczenia. Po zajęciu stanowiska ogniowego (SO) przez ten element, wskazuje dowódcom plutonów miejsce punktu rekonesansowego i wspólnie z nimi skrycie je zajmuje.

Po zajęciu punktu rekonesansowego dowódca kompanii przeprowadza orientację topograficzną dla podległych dowódców plutonów (tylko wtedy, gdy dowódcy plutonów nie posiadają map). Po jej przeprowadzeniu określa poszczególnym dowódcom plutonów wycinek terenu, którego szkic mają wykonać.

Określając dowódcom plutonów wycinek terenu, którego szkic mają wykonać dowódca kompanii powinien:

- znać rozmieszczenie punkt oporu kompanii w terenie (na podstawie informacji
-

uzyskanych od przełożonego z mapy);

- posiadać ogólny zarys rozegrania walki;
- uwzględnić doświadczenie podległych dowódców oraz poziom wyszkolenia ich pododdziałów.

Dowódca kompanii przed udaniem się na punkt rekonesansowy dowódcy batalionu (punkt pracy, w którym kończy planowanie, przygotowanie danych do orientacji taktycznej oraz postawienia zadań) wyznacza spośród swoich podwładnych dowódcę grupy. Podczas nieobecności dowódcy kompanii dowódcy plutonów wykonują szkic nakazanego terenu z miejsca, zaznaczają kierunek pólnocy (działania) oraz opisują dokument.

Dowódca kompanii po przybyciu z rekonesansu od dowódcy batalionu lub zakończeniu fazy planowania i przygotowaniu danych do orientacji taktycznej oraz postawienia zadań realizuje następujące czynności:

- wysłuchuje meldunku od dowódcy grupy (wyznaczonego dowódcy plutonu), o tym co się wydarzyło podczas jego nieobecności;
- sprawdza szkice terenu wykonane przez dowódców plutonów;
- wskazuje **dozory** - wskazane przez dowódcę kompanii dozory dowódcy plutonów nanoszą na szkice. Wskazanie w tym etapie dozorów ułatwi dowódcy kompanii orientowanie taktyczne oraz utrwali ich położenie podwładnym.

Po naniesieniu przez dowódców plutonów dozorów, dowódca kompanii przystępuje do orientacji taktycznej. W trakcie jej trwania dowódcy plutonów nanoszą bezpośrednio na szkic te elementy sytuacji taktycznej, które znajdują się w obrębie jego wycinka terenu oraz robią notatki danych, których nie można przedstawić graficznie tj.:

- położenie, skład (wykryte środki ogniowe) przeciwnika oraz przewidywany charakter jego działania;
- zadanie batalionu – przedni skraj obrony;
- zadanie kompanii - granice punktu oporu, pas i dodatkowy sektor ognia oraz odcinki ognia ześrodkowanego kompanii (nanoszą tylko dowódcy, których szkice terenu obejmują dany rejon);
- zadania sąsiadów – ich przedni skraj obrony, linie rozgraniczenia, pasy ognia oraz rejony działania ubezpieczeń bezpośrednich mających wpływ na działanie

ich plutonów;

- zadania wykonywane przez przełożonego na korzyść kompanii (w rejonie punktu oporu plutonu: ogień artylerii, zapory inżynieryjne);
- rejon rozmieszczenia środków ogniowych przełożonego w ugrupowaniu kompanii oraz ich zadania wykonywane na korzyść kompanii np.: ogień artylerii, rejon zapór inżynieryjnych, rejon rozmieszczenia środków obrony przeciwlotniczej itp.

Po zakończeniu orientacji taktycznej dowódca kompanii przystępuje do fazy stawiania zadań, w czasie której dowódcy plutonów nanoszą te informacje które znajdują się w obrębie jego wycinka terenu oraz robią notatki danych, których nie można przedstawić graficznie tj.:

- zadanie własnego plutonu – miejsce punktu oporu, pas ognia, dodatkowy sektor ognia (kierunek strzelania), rejon stanowisk ogniowych elementów ubezpieczenia bezpośredniego kompanii, linie otwarcia ognia oraz rejon ustawienia zapór inżynieryjnych wykonywanych przez pluton;
- zadania sąsiadów – przedni skraj obrony, linie rozgraniczenia, pasy ognia oraz rejon ich ubezpieczeń bezpośrednich;
- wytyczne koordynujące (zapisują w legendzie);
- punkty logistyczne kompanii;
- stanowisko dowodzenia kompanii i sąsiadów;
- sygnały, kryptonimy itp. (zapisują w legendzie);
- kod terenu (podany kod terenu dowódcy plutonów nanoszą na szkice).

Po postawieniu zadań przez dowódcę kompanii dowódcy plutonów rozpoczynają proces dowodzenia, w ramach którego w planowaniu występuje etap opracowania graficznego planu walki. W tym etapie dowódcy plutonów na podstawie określenia możliwości wykonania zadania oraz uwzględnienia możliwych zmian w sytuacji nanoszą na szkic pozostałe jego elementy, którymi są:

- własne dozory;
- prawdopodobne działanie przeciwnika na kierunku obrony plutonu;
- stanowiska ogniowe czołgów (stanowiska oporu drużyn) - główne, tymczasowe i zapasowe;
- drogi manewru na stanowiska;
- sektory ognia czołgów (pasy ognia drużyn) i dodatkowe sektory (pasy) ognia

(kierunki strzelania);

- odcinki ognia ześrodkowanego plutonu;
- linie otwarcia ognia z broni pokładowej czołgu (ppk, armat BWP, itp.);
- rejony ustawienia zapór inżynierskich (np. grup min);
- informacje ujednolicające (dodatkowe, które nie są ujednolicone w dokumentach normatywnych) – w legendzie.

Uwaga: Dowódca plutonu czołgów PT-91 (T-72) wykonuje ponadto tabele przygotowania danych do strzelania w warunkach ograniczonej widoczności.

Każdy dowódca opracowuje tabele tylko dla swojego czołgu po wprowadzeniu czołgu na stanowiska ogniowe (główne, zapasowe i tymczasowe). (zob. rys. 20)

Lp.	Punkt terenowy/dozór	Odległość	Kątomierz wieżowy	Poziomica		Uwagi
				Armata	km	
1.	Kontrolny punkt ustalenia (KPU)					GSO
2.	ZO 1plcz BURZA					„Grom”
3.	Dozór 11 KORONA					
4.	Pojedyncza sosna					

Rys.20. Tabela danych do strzelania w warunkach ograniczonej widoczności.
Źródło: Opracowanie własne.

Większej uwagi wymaga opracowanie szkicu działania plutonu w natarciu w aspekcie pracy dowódcy w terenie. W ramach procesu dowodzenia, możemy wyróżnić cztery etapy dotyczące opracowania szkicu tj.:⁶⁸

- orientowanie topograficzne;
- orientowanie taktyczne;
- udział dowódcy plutonu w stawianiu zadania bojowego przez dowódcę kompanii w terenie;
- precyzowanie planu walki przez dowódcę plutonu.

W pierwszym etapie podczas orientowania topograficznego prowadzonego przez dowódcę kompanii oraz po jego zakończeniu, dowódcy plutonów powinni:

- nanieść kierunek zasadniczy (północy);
- odwzorować teren;
- opisać dokument;
- wstępnie określić charakterystyczne punkty w terenie, które stanowić mogą dozory oraz punkty orientacyjne.

W drugim etapie dowódcy plutonów podczas orientowania taktycznego prowadzonego przez dowódcę pododdziału będącego w styczności z przeciwnikiem (dowódcę kompanii) powinni zobrazować graficznie na szkicu:

- punkty orientacyjne (dozory) pododdziału będącego w styczności z przeciwnikiem (wskazanym było by nanieść dozory swojego przełożonego i w stosunku do nich prowadzić orientowanie taktyczne);
- położenie przeciwnika:
 - przedni skraj obrony przeciwnika;
 - rozmieszczenie wykrytych punktów (stanowisk) oporu oraz środków ogniowych;
 - prawdopodobne linie rozgraniczenia między punktami oporu;
 - przebieg linii ubezpieczeń bezpośrednich przeciwnika (prawdopodobną lub faktyczną);
 - rodzaje i miejsca zapór inżynierskich przeciwnika;
- położenie i zadania pododdziału (środków ogniowych) będącego w styczności z przeciwnikiem na kierunku wejścia do walki;
- punkty przejścia (punkty spotkania z przewodnikami) przez ugrupowanie pododdziału będącego w styczności z przeciwnikiem;
- przedsięwzięcia związane z zabezpieczeniem wejścia do walki nacierającego pododdziału (niszczone wykryte środki ogniowe), wykonywane przejścia przez pododdział będący w bezpośredniej styczności z przeciwnikiem (saperów) w zaporach inżynierskich przeciwnika wykonywane na kierunku wejścia do walki pododdziału i sposób ich oznakowania.

Uwaga: Dodatkowe informacje wynikające z synchronizacji (współdziałania) walki dowódcy umieszczają na szkicu w legendzie.

W trzecim etapie podczas stawiania zadania bojowego przez dowódcę kompanii w terenie, dowódcy plutonów powinni zobrazować graficznie na szkicu:

- dozory i punkty orientacyjne;
- przedstawić możliwy charakter działania przeciwnika:
 - położenie i możliwy charakter działania sił oraz środków walki przeciwnika w głębi jego obrony podczas wykonywania własnego zadania;
 - prawdopodobną linię maksymalnego natężenia ognia przeciwnika;
 - rodzaj i miejsce położenia zapór inżynierskich przeciwnika (szczególnie w głębi);
- zadanie kompanii, sąsiadów i linie rozgraniczenia;
- drogę marszu, punkt wyjściowy, linię wyjściową do natarcia, linię rozwinięcia w kolumny plutonowe, linię ataku, linię spieszenia (natarcie z marszu) lub miejsce (rejon) podstawy wyjściowej do natarcia i linię ataku (natarcie z bezpośredniej styczności z przeciwnikiem) oraz linie bezpieczeństwa i przerwania ognia gdy są wyznaczane;
- zadanie własnego plutonu;
- drogi manewru na skrzydło i tyły punktu (stanowiska) oporu przeciwnika;
- kierunek głównego natarcia kompanii;
- kierunek przesunięcia stanowiska dowodzenia przełożonego i sąsiadów;
- miejsce rozwinięcia i kierunki przesunięcia pododdziałów i urządzeń logistycznych przełożonego.

W czwartym etapie dowódcy plutonów precyzują plan walki i na szkicu przedstawiają:

- własne dozory i punkty orientacyjne;
- możliwy charakter działania przeciwnika podczas wykonywania zadania własnego;
- zadania bojowe dla pododdziałów organicznych i przedzielonych (kto, co, gdzie, kiedy i jak ma zrobić);
- miejsce w uszykowaniu kompanii w natarciu: w czasie marszu do linii ataku, na linii ataku, przed zaporami inżynierskimi przeciwnika i w głębi jego obrony;
- niezbędne informacje wynikające z synchronizacji (współdziałania) walki - w legendzie szkicu.

Proponowane zasady wykonywania wyżej wymienionych dokumentów bojowych będą zależeć od konkretnej sytuacji taktycznej i czasu, jakim będzie dysponował dowódca na jego opracowanie.

Uwaga: Warianty szkiców obrony (natarcia) drużyny, plutonu i kompanii przedstawiono w załącznikach nr 1-6.

2.8. Stawienie zadań.

Zadanie – nakazany przez przełożonego cel (rezultat, efekt) działalności podwładnego, zwykle w ściśle określonym czasie. Zadanie to przyszłe zdarzenie, które zostało opisane przez dowódcę (kierownika) w planie działania i przekazane do realizacji podwładnemu (innej osobie lub zespołowi). Z chwilą przyjęcia zadania przez podwładnego staje się ono dla niego celem.⁶⁹

Zadania stawia się pododdziałom (obsługom środków ogniowych) własnym i przydzielonym, podczas wydawania rozkazu bojowego (w trakcie walki).⁷⁰

Stawiając zadania uwzględniać należy możliwości bojowe pododdziałów (środków ogniowych), ilość posiadanej amunicji oraz czas i warunki prowadzenia ognia.⁷¹

Rozkaz bojowy jako element stawiania zadań jest jedną z najważniejszych funkcji wykonawczych (realizacyjnych) dowodzenia. Polega na przekazywaniu podwładnym danych wypracowanych w procesie podejmowania decyzji. Rozkaz bojowy wydaje (stawia) osobiście dowódca. Stopień szczegółowości treści w nim zawieranych zależy od przyjętej techniki (stylu) dowodzenia. Podstawą do wydania rozkazu jest podjęta przez dowódcę decyzja, zobrazowana na szkicu działania.

⁶⁹ Regulamin działań taktycznych Wojsk zmechanizowanych i pancernych (batalion, kompania), DWLąd., Warszawa 2000, PT-21.

⁷⁰ Instrukcja, Kierowanie ogniem pododdziałów zmechanizowanych i czołgów w walce, Szt. Gen., Warszawa 1998, s. 21.

⁷¹ Tamże, s. 21.

Rozkaz bojowy jest zasadniczym dokumentem dowodzenia, który wyraża decyzję i zamiar dowódcy. Powinien być prosty, jasny i zwięzły. Jego układ jest zawsze jednakowy i obejmuje:⁷²

- pkt. 1 – sytuację taktyczną;**
- pkt. 2 – zadanie;**
- pkt. 3 – sposób realizacji zadania;**
- pkt. 4 – zabezpieczenie logistyczne;**
- pkt. 5 – dowodzenie i łączność.**

Do określania pasów (sektorów) ognia (ostrzału) miejsc ześrodkowań ognia, wskazywania celów i kierowania ogniem w toku walki dowódca pododdziału przed wydaniem rozkazu bojowego (w trakcie rekonesansu) określa dozory. Na dozory wybiera się przedmioty (punkty) terenowe łatwe do zapamiętania i odszukania w terenie oraz trudne do zniszczenia przez przeciwnika.

Wybierając dozory należy kierować się następującymi zasadami:⁷³

- nie wybierać punktów ruchomych i podobnych do siebie;
- wybierać przedmioty (punkty) terenowe charakterystyczne, które będą dobrze widoczne zarówno w dzień jak i w nocy;
- wyznaczać dozory w głąb i wszerz pasa obrony (działania) pododdziału.

W obronie wyznacza się dozory w zasięgu skutecznego ognia podstawowych środków walki pododdziału. W natarciu w zasięgu obserwacji, tak aby jak najdłużej były widoczne dla nacierających wojsk. W toku natarcia, po wyjściu na rubież najdalej położonego dozoru, dowódca pododdziału jest zobowiązany wyznaczyć nowe dozory i wskazać je podwładnym, podać do nich odległości oraz w razie potrzeby skorygować kierunek natarcia.

Dozory numeruje się i nadaje nazwę odpowiadającą cechom przedmiotu np.: **"Dozór 21, wieża - 1500"; „Dozór 1, skraj lasu - 2300".⁷⁴**

⁷² Regulamin działań taktycznych Wojsk zmechanizowanych i pancernych (batalion, kompania), DWLąd., Warszawa 2000, s. 2-8.

⁷³ Instrukcja, Kierowanie ogniem pododdziałów zmechanizowanych i czołgów w walce, Szt. Gen., Warszawa 1998, s. 23.

⁷⁴ Tamże, s.23.

Dozorom numery nadają dowódcy: drużyn (załóg) od 1-9, plutonów 10-19, kompanii 20-29, batalionów 30-39. Nie można zmieniać numeracji i nazw dozorów wyznaczonych przez przełożonego. W razie konieczności dowódca niższego szczebla na kierunku działania swojego pododdziału może ustalić i wskazać podwładnym dozory dodatkowe (własne). Podczas składania meldunków przełożonemu oraz w celu współdziałania ze środkami wsparcia i sąsiadami należy posługiwać się wyłącznie dozorami wyznaczonymi przez przełożonego.⁷⁵

Dowódca pododdziału podczas wydawania rozkazu bojowego w części zadaniowej rozkazu (dotyczącej rażenia ogniem) w zależności od rodzaju prowadzonych działań (obrona, natarcie) określa **pododdziałom**:

a) w obronie: miejsce punktu (stanowiska) oporu, pasy ognia, dodatkowe sektory (kierunki) ognia, rejony ześrodkowania ognia oraz sposób rażenia przeciwnika (rubieże otwarcia ognia z poszczególnych środków ogniowych – uwzględniając właściwości terenu oraz możliwość prowadzenia ognia skutecznego).

WARIANT

3. SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

b)rozkazuję:

..... pluton bronić punktu oporu:,,,,
(podawać cztery punkty zgodnie z ruchem wskazówek zegara)
z zadaniem rozbicia siły żywej i środków ogniowych przeciwnika w pasie ognia:

- na lewo:
- na prawo:
- dodatkowy sektor ognia na prawo (lewo):

i niedopuszczenia do przerwania się przeciwnika w kierunku:

Linia otwarcia ognia z armaty (PPK)....., (określić dwoma punktami)

Linia otwarcia ognia z km

W wypadku włamania się przeciwnika na głębokość plutonowych punktów oporu na sygnał „.....” przejść do zapasowego punktu oporu w rejonie:

.....,,,

pas ognia:

- na lewo: ;

- na prawo: ;

z którego zabezpieczyć skrzydło kompanii i załamać jego natarcie, a następnie zabezpieczyć wejście do walki odwodu batalionu w kierunku:, następnie na sygnał „” odtworzyć przedni skraj obrony.

Ześrodkowanie ognia plutonu w rejonie na sygnał „.....”.

b) w natarciu: miejsce i zadania w ugrupowaniu w poszczególnych etapach natarcia, kierunek natarcia, cel, sposób niszczenia wykrytych środków ogniowych, sygnały do ześrodkowań ognia i zajmowania SO na wyznaczonych rubieżach, sposób współdziałania ogniowego z sąsiadami na całej głębokości zadania.

WARIANT

3.SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

b)rozkazuję:

2 drużyna – do rubieży rozwinięcia w kolumny plutonowe lub sygnał „POŚCIG” działać jako drużyna patrolowa.

Podczas natarcia atakować w luce pomiędzy prawo skrzydłowym czołgiem (23), a czołgiem środkowym (22) w kierunku:,(wskazać w terenie). Od linii ataku do przejścia w polu minowym niszczyć ogniem z krótkich przystanków siłę żywą oraz nowo wykryte środki ogniowe przeciwnika w rejonie dozoru -13. Piechotę spieszyc na sygnał „LAWA”. Przejście w polu minowym pokonać w ostatniej kolejności na sygnał „KLIN” za moim czołgiem, a następnie dalej atakować na prawym skrzydle plutonu w luce między czołgiem 22, a 23 i w obiekcie ataku opanować: , gdzie samodzielnie i na moją komendę być w gotowości niszczenia nowo wykrytych środków ogniowych przeciwnika współdziałając z czołgiem nr 23. Być w gotowości do wyjścia przed czołgi w terenie zakrzaczonym na sygnał „PRZÓD”, oraz zajęcia SO w celu odparcia kontrataku przeciwnika.

Dowódca pododdziału podczas wydawania rozkazu bojowego w części zadaniowej rozkazu (dotyczącej rażenia ogniem) w zależności od rodzaju prowadzonych działań (obrona, natarcie) określa **obsługom środków ogniowych**:

a) w obronie: główne (tymczasowe), dodatkowe stanowiska ogniowe, główne i dodatkowe sektory ostrzału (kierunki ognia) z głównych (tymczasowych) i zapasowych stanowisk ogniowych, rejony ześrodkowania ognia, sposób zwalczania wykrytych celów przeciwnika.

WARIANT

3. SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

b) rozkazuję

Obsługa km PK – główne stanowisko ogniowe w rejonie Zadanie - odciąć piechotę od czołgów oraz niszczyć nie opancerzone środki ogniowe nacierającego przeciwnika w pasie ognia drużyny Ogień otworzyć po przekroczeniu przez przeciwnika linii..... Na sygnał „.....” wycofać się na zapasowe SO w rejonie, skąd ostatecznie załamać natarcie przeciwnika - zadanie bez zmian.

Obsługa granatnika przeciwpancernego – główne stanowisko ogniowe w rejonie Zadanie - niszczyć opancerzone środki ogniowe nacierającego przeciwnika w sektorze ognia na lewo na prawo na mój rozkaz, a po podejściu przeciwnika na wysokość samodzielnie. Na sygnał „.....” wycofać się na zapasowe SO w rejonie, skąd ostatecznie załamać natarcie przeciwnika prowadząc ogień w sektorze ognia na lewo na prawo

Strzelec karabinka – główne stanowisko ogniowe w rejonie , zapasowe SO w rejonie Zadanie – niszczyć środki ogniowe przeciwnika w sektorze ognia na lewo na prawo na mój rozkaz, a po podejściu przeciwnika na wysokość samodzielnie. Na sygnał „.....” wycofać się na zapasowe SO w rejonie....., skąd ostatecznie załamać natarcie przeciwnika prowadząc ogień w sektorze ognia na lewo na prawo

b) w natarciu: miejsce i zadania w ugrupowaniu w poszczególnych etapach natarcia,

kierunek natarcia, cel, sposób niszczenia wykrytych środków ogniowych, sygnały do ześrodkowań ognia i zajmowania SO na wyznaczonych rubieżach, sposób współdziałania ogniowego z sąsiadami.

WARIANT

3.SPOSÓB REALIZACJI ZADANIA

b) rozkazuję:

Dowódca drugiej załogi (czołgu nr 22) – do linii rozwinięcia w kolumny plutonowe wykonywać marsz za mną w kolumnie jako dyżurny środek OPL oraz być w gotowości do działania jako załoga patrolowa na sygnał „ZAMIANA”. Podczas natarcia atakować w środku ugrupowania plutonu w kierunku:,, (wskazać w terenie) i zniszczyć ogniem w ruchu od linii ataku do przejścia w polu minowym wspólnie z moim czołgiem BWP w rejonie dozoru - 14 oraz siłę żywą i nowo wykryte środki ogniowe przeciwnika. Przejście w polu minowym pokonać w pierwszej kolejności na sygnał „KLIN”, a następnie dalej atakować w środku ugrupowania plutonu w kierunku:, i w obiekcie ataku opanować SO BWP jak dozór – 14, gdzie być w gotowości niszczenia nowo wykrytych środków ogniowych przeciwnika wspólnie z moim czołgiem samodzielnie i na moją komendę. Być w gotowości do ześrodkowania ognia plutonu na sygnał „BURZA-2 ” oraz zajęcia SO w celu odparcia kontrataku przeciwnika.

Rozkaz do obrony (natarcia), dowódca pododdziału powinien wydać w rejonie obrony (punkcie, stanowisku oporu) pododdziału (z miejsca, z którego podwładni widzą wyznaczone obiekty ataku). Gdy jest to niemożliwe powinien wykorzystać model terenu lub szkic terenu (mapę) w celu lepszego wyjaśnienia treści zawartych w rozkazie.

ZAKOŃCZENIE

W powyższym opracowaniu przedstawiono wariant działania dowódcy pododdziału w zakresie organizacji rażenia ogniem od momentu otrzymania zadania do momentu osiągnięcia gotowości systemu ognia pododdziału w następującym układzie:

- zorganizowanie obserwacji;
- ocenę terenu z punktu widzenia skuteczności ognia;
- wybór i przygotowanie stanowisk ogniowych;
- zorganizowanie współdziałania ogniowego;
- przygotowanie danych do strzelania;
- przygotowanie amunicji;
- opracowanie dokumentów;
- postawienie zadań.

Proponowana kolejność i treść czynności wykonywanych w ramach organizacji rażenia ogniem pododdziału zależęć będzie od konkretnej sytuacji taktycznej i czasu, jakim będzie dysponował dowódca na przygotowanie walki.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Załącznik 1	Szkic obrony plz (wariant).
Załącznik 2	Szkic obrony drz (wariant).
Załącznik 3	Szkic natarcia plz (wariant).
Załącznik 4	Szkic natarcia drz (wariant).
Załącznik 5	Szkic natarcia plcz (wariant).
Załącznik 6	Szkic obrony kz (wariant).